

הביאנלה הים-תיכונית של חיפה كنافو كليمور لهندسين المعماريين

מדריך הביאנלה 2010

مرشد البيانالي 2010

הביאנלה הים-תיכונית של חיפה 2010

עיריית חיפה

ראש העיר חיפה, יונה יהב
יועץ ראש העיר, אורי בלום
ראש מערכת החינוך והתרבות, רחל מתוקי
מנהל תחום תרבות, דני ציילר
ראש מטה תרבות, קובי ורד
מנהל האגף לדבורות, הסברה ופרסום, צחי טרנו
סגן ומ"מ האגף לדבורות, הסברה ופרסום, צבי רוגר
ממונה על פרסומי העירייה, סימונה יוגב
מנהל הפקה, דני ציילר
מפיקה ראשית, לימור שייך
הפקה בפועל, מירה שטיינר, שמעון אלון
יועץ בטיחות, אינ' סרג'יו ברקוביץ'
עוזרי הפקה, אסנת טוכמן, רונן בריק
הקמת יצירות ותפעול, חברת simetrix, יריב דהן,
בועז נוי, דוד דר

אתר"ס, החברה לאמנות תרבות וספורט חיפה בע"מ
יו"ר הדירקטוריון, נסים שרם
מנכ"ל אתר"ס, דוד לפלר
סמנכ"ל כספים, רנ"ח אירנה וייסברך
יועץ משפטי, עורכי-דין יעקב ואורי גילת
ניהול, עיצוב ומיתוג, נטע דרורי וילף
ניהול רכש ולוגיסטיקה, שרון לוגסי
ניהול לוגיסטי, עודד איל

הביאנלה הים-תיכונית לאמנות:

ניהול אמנותי

מנהל אמנותי ויוזם הביאנלה, בלו-סימיון פיינרו
אוצרות, בלו-סימיון פיינרו, אביטל בר-שי
עיצוב התערוכה, בלו-סימיון פיינרו, אביטל בר-שי
ניהול הפקה אמנותית, אביטל בר-שי
כתיבת מאמרי יצירות אמנות, דניאל ויימן
עיצוב תוכניה וקונספט, אביטל בר-שי
עריכה גרפית, זיוה דותן
עריכה לשונית, דרורה לביא
תרגום, לינדה שטרן
ועדה אמנותית, יונה פישר, ד"ר מירי גל עזר,
דניאל ויימן, עמי שטייניץ

The Haifa Mediterranean Biennale 2010

The Haifa Mediterranean Biennale

Production Manager: **Danny Zeisler**
Artistic Director and Biennale Initiator:
Belu-Simion Fainaru
Biennale Concept: **Belu-Simion Fainaru**
Curators: **Belu-Simion Fainaru, Avital Bar-Shay**
Writer of Artist's Articles: **Daniel Wayman**
Exhibition Design: **Belu-Simion Fainaru, Avital Bar-Shay**
Art Production Director: **Avital Bar-Shay**
Design of Program and Concept: **Avital Bar-Shay**
Proofreader: **Drora Lavi**
Graphic Editing: **Ziva Dotan**
English Translation: **Linda Stern**
Artistic Committee: **Yona Fischer, Dr. Miri Gal Ezer, Daniel Wayman, Ami Steinitz**

Special thanks to:
Philippe Van Cauteren, director of the SMAK
(Museum of Contemporary Art), Ghent, Belgium
Itaru Hirano, Curator at The Museum of Modern
Art, Saitama, Japan
Gallerie Gabriele Rivet, Cologne, Germany
Leslie Nolen, Marian Goodman, New-York, USA

ההגדרה המילונית של המילה "biennale" היא אירוע דו-שנתי, המוקדש בדרך כלל, לאמנות עכשווית. הביאנלה של נוציה החלה בשנת 1895, והביאנלה הבין-לאומית של חיפה מתחילה כאן ועכשיו, בתחילת שנת 2010. היא תהיה מיצג ייחודי של אמנות פלסטית המוצגת בתוך מכולות שימוקמו בשני אתרים בקמפוס הנמל במשך חודשיים. מתחם "קמפוס הנמל" משתרע בין חומת הנמל ורחוב העצמאות. זהו מתחם אורבני מוזנח, שחודש באמצעות החלפת תשתיות ועיצוב מחדש. המתחם המחודש שינה את ייעודו ואוכלס בפקולטות אוניברסיטאיות, במעונות סטודנטים, בבתי קפה, בפאבים, בגלריות ובמסעדות. קמפוס הנמל הוא המקום המושלם שבחרנו לעריכת הביאנלה של חיפה.

הביאנלה תהיה חגיגה אמנותית-אורבנית, בהשתתפות 40 אמנים בין-לאומיים. המיצגים בנושא "תכולת בית" יוצבו בתוך מכולות (קונטיינרים) המשמשות להעברת סחורות בדרך הים, והפכנו אותן לחללי תצוגה שהוצבו במתחמים מוגדרים בקמפוס הנמל.

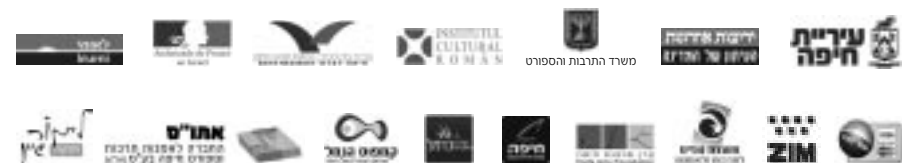
"הביאנלה הים תיכונית של חיפה" מהווה מקום מפגש יצירתי לאמנים מכל קצוות תבל, בני כל הדתות והעדויות, כמו העיר חיפה שהפכה כבר מזמן לסמל לדו-קיום בין כל העדות והדתות ולמפגש רב-תרבותי המהווה תשתית לסובלנות של תושביה. אך טבעי נראה שהדבר יבוא לידי ביטוי גם באירועי התרבות המתרחשים בעיר כגון פסטיבל הסרטים הבין-לאומי של חיפה ופסטיבל "החג של החגים", שהפך להיות לחגה של חיפה ותושביה, המאמינים כי המציאות בחיפה משקפת את החלום של השלום בין מדינת ישראל לשכנותיה.

כמו בכל ההתחלות, שוררת אי-ודאות לפני האירוע. אנו, בחיפה, צברנו ניסיון רב בארגון אירועי אמנות ותרבות, יש לנו תשתיות נהדרות ואנשי מקצוע אשר עשו לילות כימים כדי להפוך את רעיון "הביאנלה הים תיכונית של חיפה" לאירוע ייחודי וחוויה תרבותית בלתי נשכחת.

בואו לחיפה ותוכלו לקחת חלק בשיח התרבותי המתקיים כאן. בואו להיות חלק מחוויה רב-תרבותית שאין עוד כמותה בישראל!

ביאנלה (מאיתלקית: - דו-שנתי) היא אירוע אמנותי המתקיים אחת לשנתיים, ובעיקר כזה המוקדש לאמנות עכשווית. המילה "ביאנלה" הפכה למקובלת בשפות שונות, ובהן עברית, בזכות המוניטין של הביאנלה של נוציה - תערוכת אמנות עכשווית בינלאומית הנערכת החל מ-1895 בונציה שבאיטליה. הביאנלה של נוציה נחשבת לאחת מהתערוכות החשובות והיוקרתיות ביותר בעולם האמנות ומכילה מדינה נבחרים להשתתף בה אך ורק האומנים הבולטים ביותר בתחומם, אשר יוצרים יצירות אמנות במיוחד לקראתה

תכולת בית

הנושא "תכולת בית" מלווה את התרבות הישראלית לאורכה. מושג זה פותח דיון והתייחסות לשאלות של זהות, מקום, זמן ואינדיבידואליות בעידן של תרבות גלובלית וחברה המבוססת על תנועות הבורסה, צריכה ורווח. במקביל, עדיין נותרות ומתקיימות שאלות לגבי מקום, זהות אישית, מקוריות ותרבות מקומית. המושג "תכולת-בית" מלווה את הרצון להקים בית בעל תחושה של שייכות. זהו מושג שמבטא את הלב, את הרגש; בית שתכולתו אהבה, זיכרונות, רוחניות, נתינה הדדית והפתוח לקבל את האחר יחד עם תחושות מנוגדות של כאב, שבר וניכור. תערוכה זו מזמנת לנו אפשרות לקשר בין מה שאנחנו ובין מה שקורה סביבנו, להעמיק ולבדוק את מצבנו בהווה, את העתיד והעבר. האמנות, ובמקרה זה "הביאנלה הים תיכונית של חיפה", תהווה במה להתייחסות לנושא דרך יצירות האמנים אשר יגיבו ויחדדו שאלות אלו תוך מתן ביטוי בכל אמצעי המדיה האפשריים כגון: מיצבים של פיסול, ציור, צילום, וידאו, אדריכלות ואחרים.

ישראל חיה במציאות חברתית-פוליטית המנתקת אותה מהמדינות השכנות ומחברת אותה למרכזים רחוקים יותר באירופה ובארצות הברית. כחלק מתהליכים היסטוריים שונים ישראל ראתה עצמה קרובה יותר מבחינה תרבותית למערב ולמרכזים התרבותיים המובילים: פריז, לונדון וניו יורק. לאורך המאה העשרים התפתחו אותם מרכזי תרבות ויצרו מערכת של שליטה שהנציחה את מעמדם וייצגה את תפיסת ההגמוניה התרבותית שלהם. במשך שנים רבות ניסתה ישראל להיות חלק ממערך זה ולשפר את מקומה בתוך המבנה ההיררכי שלו. המבט ואימוץ התפיסות של מרכזי האמנות החזקים במערב מנעו את היכולת להבחין בעשייה אמנותית באזורנו במדינות השכנות החיות בתנאי אקלים דומה ומאפיינים תרבותיים קרובים. בהקשר זה לביאנלה הים תיכונית הראשונה של חיפה אותה אנו פותחים בימים אלה תפקיד חשוב ביצירת רשת חדשה של קשרים בין אמנים ממדינות האזור, מדינות הים התיכון. קשרים אלה מבוססים על מערכות תרבותיות חדשות, המתנגדות למערכת ההיררכית הקיימת. מערכת שמבחינה בין מרכז ושוליים ובוחנת את העשייה המקומית דרך מידת חיבורה למגמות המובאות מהמרכזים החזקים במערב. הביאנלה של חיפה שמה לה למטרה ליצור מערכת חדשה של קשרים, שבהם אמנים מהאזור הקרוב יוכלו לשתף, ליזום פעולות ולהחליף דעות ללא התבניות המקובעות של המערכות הממוסדות.

הביאנלה של חיפה משמשת כעין מעבדה להעלאת רעיונות והצעות שונות, שניתן לבדוק וליישם אותם במקומות שונים באזור. האמנות הגלובלית הגיעה היום לתלות כובלת במערכת הכלכלית המייצגת את העיקרון הקפיטליסטי העומד בבסיסו. הביאנלה מציעה פלטפורמה אלטרנטיבית, המדגישה את התהליכים המקומיים הנוצרים בעקבות מפגש וחילופים תרבותיים, ולא את היבוא של יצירות מוגמרות. הביאנלה מאפשרת מפגשים פתוחים לשם החלפת דעות וגיבוש פעולות עתידיות ביחד. היא נותנת במה לאמנים מהפריפריה להציג את עבודתם ללא הצורך להתאים לתגיות הממוסדות של המרכזים הגדולים היוצרים תתי-ז'אנרים על פי הביקוש והצורך למצוא פעילויות חדשות ולהציע אמנים ממקורות חדשים ו"אקזוטיים".

הביאנלה מציבה את נושא החינוך כאחת המטרות המרכזיות שלה. היא מנסה לעודד ולרתום את תושבי האזור לטובתה, ולהפוך אותם לשותפים פעילים. מטרת הביאנלה לחשוף ציבור רחב לתחומים השונים שבהם עוסקת היום האמנות, והאמצעים המגוונים שהאמנים משתמשים בהם. במהלך העבודה על התערוכה ובזמן התצוגה יערכו האמנים מפגשים, שיחות והרצאות עם ילדים, סטודנטים ועם הקהל הרחב. את התצוגה תלווה חוברת זו המאפשרת לצופה לקבל אינפורמציה רבה על האמנים, על העבודות המוצגות ועל הרעיונות העומדים מאחורי הפרויקט באופן כללי. ממד התיווך והאפשרות לקבל מידע ברור על פעולת האמנות חיונית היום להשלמת הפער הקיים בין הקהל הרחב לאמנות העכשווית.

בלו-סימיון פינרו

מנהל אמנותי ואוצר הביאנלה

רח' קדושי בגד

מתחם כרמל

רח' הנמל

רח' העצמאות

רח' הנמל

רח' שער פלמר

רח' העצמאות

רח' יפו

רח' קדושי בגד

מתחם שקמונה

רח' הנמל

רח' יפו

רח' העצמאות

רח' יפו

רכבת סורכ

חינוך ואמנות - אימוץ בית ספר יסודי על ידי הביאנלה כמודל חינוכי

הביאנלה של חיפה חרתה על דגלה את חשיבות החינוך והחינוך לאמנות כאחד הפרמטרים המרכזיים של הפעילות האמנותית, ועקב כך החליטה הביאנלה לאמץ בית ספר יסודי ממלכתי בעיר (ביה"ס פיכמן בשכונת רמות רמז). פעולה זו תפעל כמודל חינוכי לאפשרות של שילוב אמנות עכשווית במסגרת חינוכית ממלכתית רגילה. שילוב זה נושא אמירה המנוגדת לדעה הרווחת בציבור, שתחום האמנות העכשווית מרוחק, אליטיסטי ושמור רק למעטים. האמנות העכשווית רלוונטית לחייהם של הילדים, והיא תחום נגיש שיכול לדבר ולהציג רעיונות הקרובים לליבם של הילדים ונוגעים בעולמם, ומאפשרת להם לבטא את עצמם באמצעים פשוטים וזמינים.

במהלך העבודה על התערוכה נערכו בבית ספר פיכמן, סדרת מפגשים והרצאות של האמנים המציגים, אשר הציגו לתלמידים את עבודותיהם ואת התהליכים השונים שהם עוברים - החל בתפיסה הרעיונית וכלה במימוש היצירה במכולה.

ההרצאות והמפגש הישיר עם האמנים עוררו עניין רב בקרב התלמידים, המורים וצוות הנהלת בית הספר, והשפיעו על תכניות עתידיות של בית הספר לשלב אספקטים ותחומי מדיה אמנותיים בתהליך הלימודי.

אחת היוזמות שמתפתחות בעקבות מפגשים אלו בבית הספר היא מסגרת תיעוד צילומי של התלמידים הבוחנים את חייהם ואת חיי משפחתם. תהליך העבודה העצמי של התלמידים בעקבות השיחות והמפגשים עם האמנים גרם לשינוי היחס לאמנות עכשווית.

בהמשך לכך מתפתח רצון לפתוח גלריה לאמנות עכשווית בחלל בית הספר באחת מכיתות הלימוד, שבה יציגו אמנים עכשוויים, יערכו סדנאות והרצאות ויתבצעו פרויקטים בנושאים שבהם עוסקות התערוכות.

במהלך הביאנלה קיימת אפשרות להציג את עבודת התלמידים לצד אמנים ידועים וותיקים כדי להעניק לילדים אפשרות לקבל יחס רציני ותצוגה מכובדת, אשר עשויה לעודד ולקדם תלמידים רבים לפתח רגישות אסתטית ולחפש אמצעים שונים ואלטרנטיביים על מנת לבטא רעיונות ומצבים בעזרת האמנות.

מבני מכולות כפיסול אורבני

הביאנלה פועלת בתוך המרחב העירוני המשותף הפתוח, ובעזרת מערכת המכולות היא יוצרת מעין פיסול אורבני הנוכח ומובחן בתוך המרחב הציבורי. הימנעות מתצוגה בתוך מבנה מוזיאון או גלריה נובע מהרצון להגיע לקהלים חדשים ולחבר את חוויית האמנות לחוויה אורבנית של העיר ושל תושביה.

הקומפלקס הפיסולי של המכולות יוצר אלטרנטיבה לחלל תצוגה שמרני וממוסד כמו מוזיאון וגלריה, ומצליח לרכז ולמקד את תשומת לב הקהל למבנה מובחן ומרשים בתוך המרחב הפתוח והנגיש לכלל.

הפשטות של עיצוב המבנה משול למשחק קוביות ילדותי היוצר בדרך פשוטה של הנחת יחידות זו על זו או זו לצד זו מבנה מרשים ומורכב. המרכיבים המודולריים וצורת הבנייה הפשוטה מאפשרים גמישות רבה להוסיף ולגרוע יחידות על פי הצורך.

מכולת הפלדה מקרינה עוצמה מסיביות ועמידות רבה. התאמתה לשינוע והרמה מהירה מאפשרים לבנות בתוך זמן קצר מבנה גדול עם נוכחות מרשימה המקרינה עוצמה בתוך מרחב הציבורי. מהירות ההקמה יוצרת הפתעה בקרב הציבור החי ועובד באזור, רגיל לתהליכי בנייה ושינוי אורבניים איטיים יותר, ומוצא עצמו מול מבנה גדול אשר צמח בין לילה בלב העיר. מהירות ההקמה וגודל המבנה עשויים לעורר התנגדות ותחושת איום בקרב התושבים עקב השינויים הדרסטיים של סביבת העבודה והמגורים שלהם.

מהירות הבנייה נכונה גם למהירות הפירוק, והמבנה הגדול והמרשים עתיד להיעלם בתוך פחות מיום. החיבור בין המכולות לנמל הוא טבעי; הנמל הוא המקום שבו נמצאים בדרך כלל מכולות בהקשר של מטענים, שינוע והובלה. קשר טבעי זה יוצר בלבול בין הפונקציונליות של המכולה בנמל לבין תפקיד המכולה בתערוכות האמנות כחלל אלטרנטיבי לתצוגה וכאמצעי מודולרי לעצב מבנה תצוגה גדול.

שני מבני המכולות הפיסוליים יוצרים ביניהם מרחב משותף ונתיב מחבר, המרחיבים את השפעתה של התצוגה על כל האזור שזוכה לבחינה מחודשת של התושבים וקהל המבקרים, שאינם מבקרים בו בדרך כלל.

קיוקו אבטה
Kyoko Ebata
کیوکو ابطه

נולדה בטוקיו, יפן 1973
 חיה ועובדת ביפן

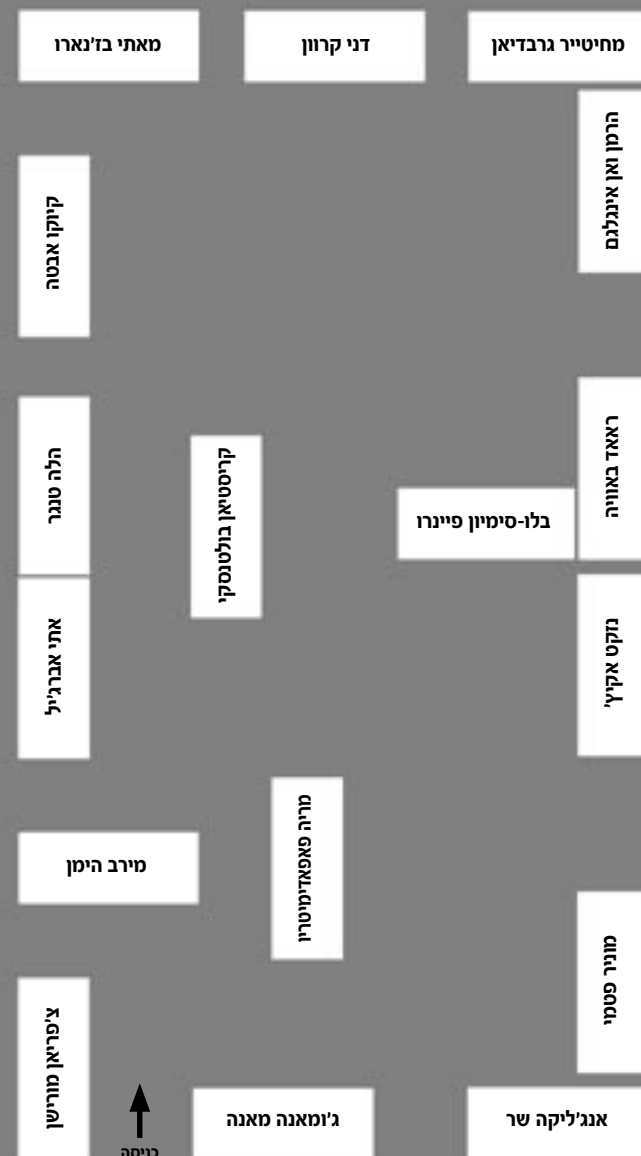
The Game Keeper's Jam Cellar

קיוקו אבטה למדה אמנות בלונדון. יצירתה מבוססת בראש ובראשונה על מפגש ישיר עם קבוצות שונות (בדרך כלל מבוגרים) בעלות מאפיינים משותפים. היא בוחרת את הקבוצה ומתחילה תהליך של היכרות והתערות בקבוצה או בקהילה. היא מנסה להיחשף לסיפורים האישיים של האנשים, ולהכיר בהדרגה את ההיסטוריה האישית והמאפיינים של הקבוצה ככלל.

בעבר בחרה להתמודד עם אנשים מבוגרים בדרום קוריאה, ואיתם הרגישה שיש לה הרבה מהמשותף בזכות הקרבה התרבותית בין יפן לקוריאה ובשל מטען העבר בין שתי המדינות. בחיפה מתמקדת אבטה בקבוצה של אנשים מבוגרים אשר פרשו לגמלאות, ועומדים למעשה בפרק הסיום של חייהם. הבחירה באוכלוסייה מבוגרת מעלה מציאות כלל עולמית של מגזר שחיי עומדים בצל, והוא חי מחוץ למעגלי היצירה וההשפעה. הזקנים בחברה המודרנית נדחקים לשוליים, כוח הקנייה היחסי שלהם קטן, הם רחוקים מהדימוי המצליח של צעירים דינמיים, כוחניים, אסרטיביים וכדומה. אבטה מתייחסת לאחד המאפיינים החדשים של החברה העכשווית שבה חיי הרווחה והרפואה מאריכים את החיים ומגדילים את אוכלוסיית הזקנים בחברה. היא נפגשת עם אנשים המרגישים לרוב מחוץ לפעילות השלמה של החיים. היא באה לשמוע אותם ולראות את בתיהם, וזרם היא מנסה להעביר בצילומים סיפור ותמונת מצב. אבטה מתמקדת בעצמים שימושיים אשר הצבתם בחלל מעידה על מידת השימוש והחשיבות שמייחסים לו דרי הבית. צילומיה הם הצעה לפרשנות והזמנת הצופה להזדהות ולהציע התייחסות אישית שלו.

* שם היצירה לקוח מתוך סיפור ילדים יפני

מתחם כרמל

נזאקט אקִיץ'
Nezaket Ekici
نزكط اكيّتش

נולדה בקירסהיר, טורקיה 1970
חיה ועובדת בגרמניה

כוח המשיכה
Gravity
قوة الجذب

אקִיץ' נולדה בטורקיה, ובגיל צעיר עברה משפחתה לגרמניה. היא למדה תולדות האמנות ופדגוגיה במינכן ומשנות ה-2000 היא אמנית פעילה.

עבודתה של אקִיץ' מתייחסת בעיקר למצבה של האישה המוסלמית בחברות וקהילות אִסלמיות שונות. אקִיץ' מדגישה: "הרעיונות לעבודות מגיעים מתוך מצבים בחיי היום-יום, מציאות סוציאלית-תרבותית ושל אווירה. הרעיון מבוסס בפרפורמנס ומיצב אמנותי, שבו הגוף לוקח תפקיד מרכזי". אקִיץ' יוצרת עבודות המזמינות את הקהל להגיב ולהתבטא בתוך קונטקסט העבודה וכפעולה שמובילה לעשייה אחרת בתחומים אחרים. ברבות מיצירותיה נוכח מרכיב הארוס, המשלב ממד ארוטי עם אלימות וסכנה. העיסוק בארוטיקה של תרבות האסלם, כמו בריקודי הבטן, נבחן דרך חוקי הלבוש המחמירים של הנשים והצורך לכסות את כל הגוף, לרבות ראש ופנים. בעבודות שונות המבוססות על ריקוד ותנועה יוצרת אקִיץ' מנגנונים המפריעים ומגבילים את גופה, כמו מעטפת גבס שהיא מפרקת אותה בזמן הריקוד, חיבור לרצועות בד או שימוש רק בראש לצורך הריקוד. בחלק מיצירותיה היא משתפת אנשים פשוטים, כמו כפריות אשר רוקדות מול המצלמה או מסובבות חישוק "הופה הולה" בגופן. בפרייקטים שונים מציגה אקִיץ' את דיכוי הגוף הנשי על ידי הממסד הדתי והשליטה הגברית דרך מיצגים המגבילים את הגוף ומפריעים לתנועתו ולתפקודו הטבעי.

אתי אברג'יל
Etti Abergel
ايتي ابرجيل

נולדה בטבעון, ישראל 1960
חיה ועובדת בישראל

מגדלור (בנמל חיפה)
Lighthouse (Port of Haifa)
منارة (ميناء حيفا)

אברג'יל יוצרת מיצב המורכב מפריטים רבים: קטעי דפים, רישומים, אובייקטים לא ברורים בחלקם. חלק מהפריטים נראים כסקיצות מהירות ופשוטות וחלק עשויים בעבודה קפדנית וסיזיפית כמעט. אברג'יל משתמשת במדיומים זמינים ובסיסיים מאוד גרפית על נייר עטים ודיו. עבודה על דיקטים, קרטונים או מחברות פשוטות ביותר (דפרון). במבט מעמיק יותר אנו רואים מערכות של קומפוזיציות בתוך הדפים, תהליכי חיפוש, לימוד ופיתוח, אשר באים לידי ביטוי גם בצורת התלייה, ההתייחסות לחלל והקומפוזיציה בין האובייקטים. ברישומים אנו רואים אובייקטים מופשטים, פטרנים ודיאגרמות בעושר רישומי הנע משרבוט חופשי לשרטוט מכני. בתערובות קודמות - כיסי אוויר ו-מגדלור בלט מאוד הממד הביוגרפי-נפשי, והרישומים נראו מעין דיאגרמות של פנימיות עשירה הנחשפת במורכבותה הוויזואלית.

לעומת התצוגות הקודמות, שבהן סידור הניירות, הפתקים, המחברות הנערמות והאובייקטים, ניצב בחלל מסודר נקי ולבן, המיצב הנוכחי מתחבר לחלל גס יותר, טעון באלמנטים צורניים ודחוס מרחבית. הרישומים כאן מתמזגים עם הארעיות של המכולה המשמשת פתרון זמני לאחסון, מגורים, ולמעבר ממקום למקום. בעבודה הנוכחית המכולה היא חלק מהמיצב הפנימי, ויחד הם יוצרים יחידה אחת של תא מיכל, הדחוס במידע וביטוי אקספרסיבי ומאיים למלא ולפרוץ אותו.

קריסטיאן בולטנסקי
Christian Boltanski
كريستيان بولطنسكي

נולד בפריס, צרפת 1944
 חי ועובד בצרפת

ארכיון הלב
Archives of the Heart
أرشيف القلب

בולטנסקי, בן לאב יהודי ואם קורסיקאית, עוסק מאז שנות השבעים בנושאי זיכרון, בעיצוב דימוי חזותי של הזיכרון ובמניפולציה של הדימוי ליצירת אופי של זיכרון. לאורך השנים עסק רבות בשואה; בחומר הארכיוני, בצילומים ששרדו, באופן שהם מוצגים וברמת ההנצחה וזיכרון הדימוי יוצר. בעבודותיו ניסה להסיט את מגמת הזיכרון הלאומי של מפעלי ההנצחה הרשמיים ושל אתרים שונים, ולהתמקד באינדידואלים וסיפורים או דימויים פרטיים של קורבנות השואה או של אחרים שהיו חשופים לה או חיו באותה תקופה. נושאי העיקריים הם המוות, הילדות ושימור הזיכרון. הוא יוצר מניפולציה של הזיכרון או של האמת ההיסטורית, ממציא ביוגרפיות ובונה סיפורים פיקטיביים של דמויות ושל עצמו. נוסף על השימוש בצילומים משתמש בולטנסקי לעבודותיו בחפצים שונים, כמו בגדים ומכתבים כחומרים.

בחלק מעבודותיו הוא ניסה לערער את החלוקה החדה בין קורבנות לתוקפים, והציג במשותף צילומים של יהודים וגרמנים בתמונות משפחתיות שונות המקשות על הזיהוי וההפרדה בין הטובים לבין הרעים.

בשנת 2005 הוא התחיל בפרויקט של הקלטת פעימות הלב של אנשים שונים במטרה ליצור ארכיון של פעימות הלב. הוא אוסף הקלטות במקומות שונים בעולם, והארכיון יהיה באי אג'ימה ביפן.

ב-2008 שילב בולטנסקי בפרויקט את הקלטת פעימות הלב בחדר חשוך, כשבכל פעימה נדלקת נורת ליבון בתקרה. בחדר הסמוך הוצגה עבודת וידיאו משנת 2003 Between Times, שבה מופיעים ברצף צילומיו של בולטנסקי מילדות ועד גיל ששים.

הפרויקט מאמץ אלמנטים פולחניים ושימור רליקווים כדוגמת תקליטור שבו יוכל כל תורם לקבל את הקלטת הלב שלו בלוגו הפרויקט.

ראאד באווייה
Raed Bawayah
رائد بفاية

נולד בקואטנה, ראמאלה, הרשות הפלסטינית 1971
 חי ועובד בצרפת

מתוך הסידרה "נוף ילדות"
From the series 'Childhood Memory'
من سلسلة "يسار يمين" و"طفولة"

ראאד בווייה למד צילום בגיל מאוחר יחסית. הוא נולד בכפר קטן ליד ירושלים, ומגיל צעיר גויס לצורך תמיכה במשפחתו ועבד בחקלאות בהתנחלויות שליד ביתו. בעקבות מיום של כתיבה וצילום בבית הספר לצילום מוסררה החל ללמוד ולפתח את חלומו שליווה אותו מגיל צעיר. אף שבבית הספר זכה לתמיכה רבה, המציאות של פלסטיני הולמד בין ישראלים בתקופת האינתיפדה השנייה יצרה תחושות ומצבים מסובכים. לאחר סיום לימודיו זכה במלגה לפריז, שם פעל בסדנאות האמנים הבין-לאומיות וזכה להצלחה רבה.

צילומיו של ראאד מתמקדים בפאן האנושי, ורבים מהם נראים בעלי ממד ביוגרפי או תרפויטי. השימוש בטכניקת צילום שחור-לבן יוצרת תחושה של תיעוד מרוחק, המעצים את הדימוי ומעניק לו הילה. ראאד מנסה לעקוף את התבניות המוכרות של צילום תיעודי, של צילום מגויס ופוליטי, ומנסה להדגיש את הממד האנושי של המצולמים, כאשר המסר הפוליטי נמצא תמיד ברקע. ראאד יצר סידרה של ילדים פלסטינים המתייחסת לזיכרונות הילדות שלו, ילדות שלטענתו אבדה לו בתוך המציאות הקשה של משפחתו ועמו.

בחיפה הוא מציג צילומים מתוך שתי סדרות: האחת - נוף ילדות - צילומים הנוגעים בפאן האנושי של בית ילדותו בכפר, והשני - מתוך שמאל ימין, תיעוד חיילים ממנגנון הביטחון של הראשות הפלסטינית.

בסדרה מציג ראאד זוויות לא רשמיות של התפקיד, את האנשים מאחורי המדים, את אחורי הקלעים של התפקיד והמעמד. אנו רואים אותם משחקים, אוכלים, נחים ועובדים במטלות שירות שונות. עם זאת, החיבור שלהם לתפקיד, למעמד ולמדים מכניס את המצבים הנינוחים אל קונטקסט מסוים של מאבק של סכסוך לא פטור, של שלב ביניים כאשר כולנו איננו יודעים את המציאות העתידה לבוא. החיילים והשוטרים מסמלים עצמאות וחופש בחברה הפלסטינית, אך במידה רבה הם נראים כלואים בתוך עולם מוגבל פיזית ומנטלית, שדרכו מתעצבת זהותם ותקוותם.

* באדיבות גלרית "החדר", תל אביב

מחיטאר גרבדיאן
Mekhitar Garabedian
محيطير غريديان

נולד בחאלב, סוריה 1977
 חי ועובד בבליה

הזר 2006
The Stranger 2006
الغريب 2006

מחיטאר נולד להורים ארמנים, ומוצאו ותחושת הזרות שלו השפיעו על רבות מעבודותיו. הוא נוהג ליצור בקשת רחבה של אמצעי מדיה, כמו צילום, כתיבה, ניאון, וידאו, סאונד, מיצב והדפס. בעבודותיו עולה בצורה חריפה שאלות אקסטנציאליסטיות על מהות האדם, מצבו בעולם והאפשרויות להתמודד עם מציאות זו. הוא מחבר את פעולותיו למצבים טעונים בחייו של אדם, כמו הגירה, מעבר מעמדות שונים בחברה וערכים תרבותיים מסורתיים. לצד הערכים הפילוסופיים-מורליים שעבודותיו מקרינות, מקדיש מחיטאר תשומת לב רבה למעמד האובייקט האמנותי עצמו ולאפשרותו להתקיים ביחס לצופה ולמרחב שבו הוא נוצר ומוצג.

בתערוכה בחיפה מציג מחיטאר עבודה משנת 2006 - הזר, המבוססת על שיר של שארל בודלר משנת 1869. בשירו מתאר בודלר מצב קיצוני של אדם ניהליסט המנתק עצמו בחריפות מכל קשריו וקרוביו, מתנער מזיכרונותיו ותשוקותיו, מזיקתו הלאומית, מהמערכת הכלכלית, זונח את אמונותיו הדתיות וערכיו האסתטיים. למעשה הוא חי במציאות שאינה מחוברת לא לעבר ולא להווה, הוא אינו מחובר לדבר מלבד לעצמו.

בודלר מציג מצב קיצוני לא ריאלי למימוש כדי להדגיש את הניכור והבדידות של הזר. מחיטאר משתמש במצב הקיצוני הזה כדי להתייחס למציאות הזר בחברה לתחושות המהגר לחברה ולתרבות אחרת שמתמודד עם שאלות של זהות, שימור העבר ואימוץ מרכיבים בתרבות חייו החדשים.

ברבות מהעבודות של מחיטאר עולה המתח בין הרצון להיות שייך לתרבות, לקבוצה, ולקבל זהות חדשה מול הצורך לשמר את זהות העבר את הזיכרון, ולעצב את עצמו דרך המתח והמפגש בין התרבויות ובין הזהויות.

מתאי בז'נארו
Matei Bejenaru
بجينرو مطاي

נולד בסוצ'אבה, רומניה 1963
 חי ועובד ברומניה

מרחוק
From Afar
من هناك

בז'נארו עוסק בסוגיות תרבותיות-היסטוריות סוציאל-פוליטיות, המתייחסות בעיקר למציאות ברומניה לאחר הקומוניזם, אך גם לכל גוש מזרח אירופה ולתהליכים דומים שעברו עליהם לאחר קריסת ברית המועצות. בזנארו, בעל מודעות חברתית ופוליטית גבוהה, יוצר פרויקטים קבוצתיים ומקדם פעילויות של אמנים המעורבים בתכנים חברתיים ויוצרים מפגשים ישירים עם האוכלוסייה ויחד איתה.

הוא בין המקימים של העמותה Vector-Association, שמטרתה לקדם את הקשר בין אמנים למציאות המקומית ולחשוף אותם ברמה בין-לאומית. בז'נארו מתמודד עם תופעת מרכזי התרבות העולמיים, מרכזי הכוח וההשפעה, מול השוליים והפריפריה המאבדים את כוחות היצירה שלהם ואת יכולתם להתמודד עם העוצמה הגלובלית של המרכזים המובילים. הוא מנסה ליצור מתוך הפריפריה בתוך רומניה אלטרנטיבה למרכזי התרבות החזקים באירופה ובעולם.

אחת התופעות המרכזיות של יצירתו היא הגלובליזציה והשפעתה על חיי התרבות המקומית, ובעיקר על מדינות פוסט-קומוניסטיות במזרח אירופה. אחת מתופעות הגלובליזציה היא הגירת העבודה ותופעת העובדים הלא חוקיים. בכמה מעבודותיו הוא עוקב אחר קבוצות של פועלים רומנים במדינות שונות באירופה.

בחיפה הוא יוצר סדרה של צילומים המתעדים עובדות זרות רומניות העובדות בטיפול באנשים מבוגרים. תהליך התייעוד והמפגש לווה בחששות מצד העובדות בשל מעמדם הרעוע כעובדות ברשיון, ובגלל האפשרות שבכל רגע הן עלולות לאבד את עבודתן ואת האפשרות לשהות בארץ ולעבוד בה. תחושת אי-הוודאות והחששות התמידיים הם חלק בלתי נפרד מחייהן כאן ומהתחושות שחווה בז'נארו במחיצתן.

הרמן ואן אינגלגם
Herman Van Ingelgem
هرمان وان اينغلغم

נולד בבלנקן ברגן, בלגיה 1968
 חי ועובד בבלגיה

עצב את חיך
Design your own life
صمم حياتك

אינגלגם הוא אמן בלגי היוצר אובייקטים וחללים שימושיים בעלי קשר הדוק להתאמה ביניהם לגוף האדם. הוא יוצר מעין מערכת האנשה של האובייקטים כאשר קיר או לוח מייצג את העור, ומנורה מייצגת את העין האנושית. אינגלגם מנסה להתייחס לחיבור בין אובייקט המשמש את האדם לבין גופו, חיבור המתבטא בנוחות הנאה ומספק תשוקה. הוא יוצר בתים ריקים המציגים פוטנציאל וניכור בו-זמנית. החללים והמבנים השונים מאפשרים דיון על המציאות הכלכלית של האדם הפוסט-מודרני, "אני רוכש - משמע אני קיים". הוא דן בשאלת הפונקציונליות של חפצים וחומרים נפוצים וזמינים לבנייה, היוצרים במהירות חללים ואובייקטים שימושיים. הוא משתמש בלוחות גבס, במזנויט, ב-MDF ובחומרים נוספים המקובלים בבנייה מהירה ומתועשת. בעבודותיו משולבים רהיטים ואביזרים זמינים שאינם מאריכי ימים. בעבודה שהוא מציב במכולה הוא מתייחס לאחד הסמלים הפופולריים של העיצוב העכשווי וצורת החיים של האדם בתרבות המערבית: איקאה. אינגלגם לוקח מוצרים מאיקאה ובונה בעזרתם מוצרים אחרים, אשר התאמתם הפונקציונלית מעורערת והם הופכים למוצר על סף השימושיות. האקט מתייחס לאחד המאפיינים המוכרים של מוצרי איקאה - דפי ההנחיות לבנייה בשלבים. הנחיות אלה מדריכות את הצרכן לעקוב בקפדנות אחר ההוראות וליצור פריט מסוים אחד, ומונעות ממנו להיות יצירתיים ולחפש אפשרויות נוספות.

מניפולציה נוספת שבחר אינגלגם לעשות מבוססת על המוצרים שמהם הוא לוקח את החלקים המפורקים ומשתמש בהם כחומרי גלם כדי ליצור אובייקטים פיסוליים חסרי ממד פרקטי. אובייקטים/פסלים אלה מאופיינים במינימליזם וקונסטרוקטיביות עם קווים חדים וברורים. האפשרות ליצור אובייקטים שימושיים ורהיטים, ובמקביל ליצור מאותם חומרי גלם אובייקטים פיסוליים, מחדדת את צורת השיפוט שלנו של האובייקטים השונים. הדיון סביב פעולות אלו בודק את מערכת כוחות השוק היוצרים מניפולציות של עיצוב, מעמד, יוקרה, זהות אישית, ויצירת סביבה בעלת מאפיינים אישיים בתהליך הסרט הנע.

* In the courtesy of Herman Van Ingelgem and Annie Gentils Gallery, Antwerpen

מירב הימן
Meirav Heiman
ميراف هيمن

נולדה בירושלים, ישראל 1972
 חיה ועובדת בישראל

Digest

צלמת ואמנית וידאו. בוגרת המחלקה לצילום, וידאו והדמיה ממוחשבת בבצלאל. רבות מעבודותיה עוסקות בזהות נשית, בקונוונציות חברתיות הקשורות לזוגיות, למשפחה, לתרבות הצריכה ולבית. צילומיה מבוזמים בקפידה והיא נוטה לייצר סדרות המטפלות בנושאים שונים.

מירב הימן יוצרת בצילום ובווידאו, וחלק ניכר מיצירתה קשור למניפולציה של הביוגרפיה ויצירת מציאות פיקטיבית. ב-2001 יצרה הימן את התערוכה אחות רחמנייה - סדרת צילומי צבע של מפגשים אינטימיים שקיימה בבתיהם של גברים ונשים זרים שהכירה בצ'טים מזדמנים באינטרנט. במסגרת המפגשים המצולמים נחשף הפער בין אנונימי לאינטימי, בין השאיפה לקרבה לבין תחושת הזרות העולה מהצילומים, ונחשפת הפנטזיה על אינטימיות זוגית במערומיה.

בעבודה אחרת, המתמודדת עם דגם המשפחה המתכנסת לאכול יחד, היא פרסמה שוב מודעה באינטרנט ובעיתון, ובה היא פנתה לאנשים, זוגות ומשפחות להשתתף בפרויקט אמנותי המתמקד בארוחה משותפת. היא אספה אנשים מתנדבים אשר ישבו יחד ואכלו ארוחה משפחתית פיקטיבית, הרכיבה תבניות שונות של משפחתיות ויצרה בכל פעם סט שונה של צבע, לבוש וסגנון שולחן.

המתנדבים התבקשו לאכול בשקט במשך עשרים דקות, והיא צילמה בשוט אחד ללא חזרות. העריכה בהילוך מהיר או אחורנית של הסצנות יוצרת עיוות של המצב, גיחוך והומור, הממוסס את הערכים המסורתיים של תא משפחתי, שעת האוכל המשותפת, והשילוב בין אוכל לשיחת משפחה והחלפת דעות. האכילה נראית אובססיבית מעט ומראה את פני החברה שלנו, אשר זוללת ללא הפסק ומתמודדת עם המציאות שסביבה ועם הממשי דרך צריכה ואכילה. בתערוכה זו תיצור הימן מיצב וידאו החוזר אל שאלת האוכל והמשפחה בבית. הווידאו יוקרן על שולחן אוכל וידגים את תהליכי הצריכה של הפריטים והמנות השונות.

Sound: Ariel Berns. Photographed at the Glasshouse

סאונד: אריאל ברנס. צולם בבית הזכוכית

צ'פריאן מורישאן
Ciprian Muresan
تشيبريان موراشان

נולד בדז, רומניה 1977
 חי ועובד ברומניה

ללא כותרת ("מחוות המשוחררים")
Untitled ("Liberated gestures")
إيماءات المحررين

מורישאן הוא עורך שותף למגזין Version art magazine ועורך העיתון IDEA art+society. הוא עוסק רבות בתרבות והיסטוריה ובהשפעות השונות של החברה הקומוניסטית על הדימויים והתרבות של החברה החדשה במדינות מזרח אירופה בכלל וברומניה בפרט. הוא מתייחס רבות לאיקונים של התרבות המערבית, ובעיקר לאמנות העכשווית, אשר הייתה חסומה ברובה לקהל וליוצרים של רומניה הקומוניסטית. מורישאן מייצג במידה רבה את הדור הצעיר של האמנים ממזרח אירופה אשר השתחררו משלטון מדכא, ממצאות כלכלית קשה וממגבלות רבות. אמנם הם חופשיים לפעול, לנוע, לקנות ולצרוך את המוצרים ההמוניים של התרבות המערבית והאמריקאית ללא חשש וללא נקיפות מצפון, אך יחד עם החופש נשמעת ביקורתיות על התרבות החופשית לכאורה, המבוססת על תאגידי ענק, על פרסום מסיבי ועל עידוד צריכה וקנייה.

מורישאן מרבה להתמקד במצבו של היחיד בתוך הקבוצה, או ברעיון הילד כנקודת מצב קיצונית של חושים חדים ומתח רב בין אכזריות לבין תמימות. לדעתו, התהליך האגרסיבי של הניתוק מהעבר, מהתרבות הקודמת, והשכחתה לטובת תרבות חדשה, יוצרים מציאות חסרת ערכים ברורים, תלושה וזמנית. היום, לנוכח מערכות המדיה המשוכללות והשפעתן על עיצוב הזיכרון ותרומתן לבניית הזהות האישית והלאומית, נשקפת סכנה של יצירת זיכרון פיקטיבי, ותמרון באמצעים שונים את המציאות ואת העבר על פי אינטרסים תרבותיים לאומיים וכלכליים. בווידיאו שמציג מורישאן בחיפה הוא מתייחס לאחד הגופים המזוהים ביותר עם המדינה והלאום - הצבא. ברומניה, כמו בכל מדינה אחרת, הצבא הוא אחד הסמלים והכלים לגבש סביבם זהות לאומית. מורישאן יוצר מניפולציה ובוחן ערכים משתנים של הצבא כחלק מהשינויים הכלליים שעוברת החברה ברומניה.

האלה טנגר
Hale Tanger
هاله تنغر

נולדה באזמיר, טורקיה 1960
 חיה ועובדת בטורקיה

בירות 2005-2007
Beirut 2005-2007
عواصم 2005-2007

טנגר למדה בלונדון, חיה ויוצרת באיסטנבול. בעבודתה היא עוסקת בנושאים פוליטיים מקומיים ובין-לאומיים. היא מוכרת בטורקיה כיוצרת בעל מודעות פוליטית חזקה, אשר אינה מהססת לגעת בנושאים עדינים או שנויים במחלוקת.

חלק מעבודותיה מורכב מחללים שלמים הבנויים בקפידה עם מוזיקה ואור כדי ליצור אווירה חלומית חזקה ולהשפיע על כל חושיו של הצופה. היא מרבה לעסוק בנושאים רגשים בחברה המוסלמית המתרחשת למערכת היחסים העדינה של הדת בטורקיה החילונית. טנגר אינה נרתעת להציג עבודות העוסקות בשאלת המיניות, באיסורי הטאבו, ובמעמד האישה בחברה הערבית. פעמים רבות נסעה לאזורי סכסוך כמו סרביה ולבנון, ויצרה יצירות באמצעי מדיה שונים של תיעוד, צילום וניסיון להציג נושאים הנשארם לא מטופלים על ידי מערכות המדיה והחדשות הגדולות.

עבודת הווידאו שהיא מציגה בתוך המכולה מייצגת את אחד מבנייני השיכון האופייניים של בירות. בניינים אלה סבלו עשרות שנים של מלחמות, עימותים פנימיים, טרור והיעדר ביטחון לעתיד יציב. הסרט יוצר מניפולציה איטית של הנוף האורבני שעובר ממצב סטטי ושקט לדינמי וסוער. בעזרת הווילונות המתנופפים יוצרת טנגר סערה דוממת, המאיימת להתגבר עד להרס מוחלט, אך ברגע של שיא חוזרת המציאות אל השקט הראשוני, אשר לאור הניסיון נתפס כמצב זמני ולא יציב.

* In the courtesy of Hale Tanger and Nev Gallery, Istanbul

מריה פאפאדימיתריו
Maria Papadimitriou
مريانه باباديميتريو

נולדה באתונה, יוני 1957
 חייה ועבודתה בין

מלון בלקן
Balkan Hotel
فندق من البلقان

מריה עוסקת בקשר בין מבניות אדריכלית וחלל אורבני לבין תרבות וטבע. בפרויקטים שונים הגיבה לאיקונים אדריכלים מוכרים כמו המגדל של פיזה והמגדל של סלונקי. היא יצרה עבודה המתייחסת לרעיונות האורבניסטיים של האדריכל הצרפתי הנודע לה קורבוזיה, וסדרה של מיצבים הקשורים למבנה ציבורי או אכסניה בהקשרים של תרבות וחלל. הפרויקט בביאנלה של חיפה, מלון בלקן, מבוסס על עבודה משנת 2002.

מלון בלקן מציג מבנה טעון של מלון המאכסן בתוכו עובדים זרים, חסרי בית, אנשי שוליים, החיים ביחידת תרבות נפרדת בעלת מערכת ערכים, מוסר, ומבנה חברתי אחר. בקהילות אלה נעלמת לרוב יחידת המשפחה הגרעינית, כמו בכלל או בצבא, וכל הקהילה הופכת ליחידה משפחתית אחת. בעבודה בחיפה ממוקם המלון בתוך מכולה - מבנה המקרין תעשייתיות, ניכור, יחידה אחידה חסרת זהות וזמן. הטיפוח המוקצן בתוך המכולה יוצר פער גדול בין פנים לחוץ, ההופך אותו לפיקטיבי ותפאורתי.

על אף הקשר המפתיע של מלון בלקן עם קהילת העולים הבלקנים בחיפה משנות השלושים והארבעים, יוצר המלון מערכת יחסים מורכבת בכל עיר גדולה שהוא מוצב בה, במערב אירופה או בארצות הברית. בתוך דגם המלון שוררת זהות מובנת, אשר קהל היעד שלו מצוי בשוליים ואינו חלק מתרבות הרוב הרשמית והמוסדת.

מטרופולין מודרני, בעיקר בתרבות הגלובלית של הגירת עבודה מסיבית ופליטים פוליטיים ותרבותיים, מאכלס ושואב אליו קבוצות שוליים ועובדים זרים החיים במבנים חברתיים נפרדים, מנותקים מהמארג התרבותי הרחב של הכלל, ושומרים על אוטונומיה עצמית. מלון בלקן בתוך המכולה יכול להיות מוצב במינכן, בלונדון, בדטרויט או בליאון. כהרף עין יימצאו לקוחות מתאימים אשר ייכנסו אליו, ישוה בו או יזמינו חדר ללילה.

שיר המעלות

שיר המעלות, בשוב ה' את שיבת
 ציון היינו כחולמים
 אז יימלא שחוק פינו ולשוננו רינה,
 אז יאמרו בגויים הגדיל ה' לעשות
 עם אלה.
 הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שמחים.
 שובה ה' את שביתנו כאפיקים בנגב.
 הזורעים בדמעה ברינה יקצורו.
 הלוח ילך ובכה נושא משך הזרע,
 בוא יבוא ברינה, נושא אלומותיו.
 (תהילים 126)

ג'ומאנה מנא
Jumana Manna
جمانة مناع

נולדה בניו ג'רסי, ארה"ב 1987
 חייה ועבודתה בישראל ונורבגיה

שיר המעלות, 2008
The Song of Ascents, 2008
نشيد المراقي 2008

סרט וידיאו המציג חמישה נערים פלסטינים השרים במקהלה דיסרמוניות את שיר המעלות בתרגום לערבית על פי הלחן של יוס'לה רונבלט. השיר, המייצג את הכיסופים לארץ ואת התקווה לחזור ולהגשים את החלומות העתיקים, אומץ מראשית הציונות כאחד ההמנונים של התנועה הציונית. בקונגרס הציוני הרביעי שהתקיים בבזל ב-1900, התחרה מזמור זה עם התקווה של נפתלי הרץ אימבר על הבכורה בבחירות לסמלים הלאומיים הציוניים. עד היום שמר מזמור זה בציונות הדתית על מעמדו החזק כהמנון לאומי אלטרנטיבי. בעולם היהודי דתי נקרא המזמור בתפילות סעודת ערב שבת ובחגים.

גם בעולם הנוצרי אומץ המזמור כחזון של שלום ואחידת הימים. הגרסה הערבית הופכת את שיר התקווה והחזון הזה לציני ולסימן של שבר.

אנו שואלים את עצמנו האם שירת הנערים מייצגת את המחאה שלהם מול החלום היהודי ציוני, אשר בא על חשבון הבית הלאומי הפלסטיני? האם השרים הערבים יכולים להזדהות עם החלום על הבית, על השלום והשלווה, שהם עצמם מייחלים להם? האם השירה יוצאת מהלב או שהיא פעולה מאולצת של הפרויקט? הפעולה הפשוטה לכאורה של ביצוע שיר, מעלה תמונת מצב של מציאות מורכבת, המציגה מתח שנובע מסוגיות של זהות לאומית, מאבקים פוליטיים, התנגשות בין שאיפות דתיות והגדרה עצמית, שאינן פתורות עדיין ועומדות במרכז הזירה של התהוות החברה בארץ.

במהלך העבודה סירבו שני נערים להשתתף בסרט אשר הוצג בתערוכה משותפת יהודית-ערבית-פלסטינית, שלדעתם מעידה על נורמליזציה ושיתוף פעולה, לפני שהסכסוך והעימות הארוך מסתיים. מענה יצרה פרויקט מקביל המדגיש את הזמרים החסרים במקהלה והורידה את הסאונד ברקע.

בלו-סימיון פיינרו
Belu-Simion Fainaru
بلو-سيميون فينرو

נולד בבוקרשט, רומניה 1959
 חי ועובד בישראל ובלגיה

ירושלים
Jerusalem
القدس

בלו-סימיון פיינרו מתמודד שנים רבות באמנותו עם נושאים פוליטיים חברתיים וזהות יהודית חדשה בישראל. פיינרו יוצר פיסול ומיצבים המתמודדים עם שאלות של מרחב ציבורי פרטי, בדיקת גבולות האמנות ותפקידה בחברה. בעבודות רבות הוא מתמודד עם שאלת החפץ הפולחני עם הריטואל ועם הערכים האסתטיים-סימבוליים של חפצים קיימים ותבניות איקוניות.

העבודה שולחן פינג פונג מייצגת אובייקט הקשור בפעולת משחק, שהוא אחד המצבים הפילוסופיים הקרובים לאמנות. העבודה מאופיינת במבניות צורנית ברורה עם נוכחות חזקה בחלל, אך אינה מנותקת מהחיבור הפרפורמטיבי הקשור בה ומפעולת המשחק הנמצא כמרכיב אינטגרלי שלה. לפיינרו היסטוריה ארוכה של מיצבים ומיצגים, המשלבים פעולות חיות ודינמיות מחיי היום-יום, כמו הכנת לחם, בישול והגשת מרק, יצירת מטבח, שולחן לקפה וכדומה.

המשחק על מפת ירושלים החצויה בעזרת הרשת המתקשרת אסוציאטיבית לגדר, מעלה שאלות על האופי הרצוני של הדיונים על חלוקת ירושלים מול הקלילות והאקראיות של המשחק. בשנות השבעים, בתקופת הפריחה של האמנות המושגית, הפך השימוש במפות לנפוץ והוא התייחס לשרירות של הגבולות, למאפיינים הגרפיים-צבעוניים של המפה, ולצורת השליטה של האדם על הטבע דרך התיחום שלו.

לעבודת שולחן הטינס שולחן של פיינרו הייתה גרסה מוקדמת יותר, שהתבססה על מפה של כל ארץ ישראל. בעבודה הקודמת היה ממד החיתוך מופשט, ולא הייתה בו הלימה למציאות הישירה בשטח. בעבודה שלפניו החלוקה של ירושלים היא סוגיה עכשווית, וקו החלוקה עשוי להיות ממומש הלכה למעשה בשטח, מעבר למעמד הטעון של ירושלים הנושאת בתוכה את תמצית הסכסוך ומייצגת את הקושי לפיתרון האפשרי.

מוניר פטמי
Mounir Fatmi
منير فاطمي

נולד בטנג'יר, מרוקו 1970
 חי ועובד בצרפת ומרוקו

מתוך הסדרה "אבולוציה או מוות"
From the series 'Evolution or Death'
من سلسلة الارتقاء او الموت

עבודתיו של פטמי מאופיינות באיכות אסתטית גבוהה המחוברת למסרים פוליטיים מוסווים וישירים. שאלות בדבר "האחר" נוכחות תמיד בעבודותיו, והוא שואב חומרים רבים ותכנים ממערכת היחסים הטעונה בין המזרח המוסלמי לבין המערב המרגיש מאוים. פטמי מעיד שפעמים רבות הוא מרגיש זר ומרוחק מעמדות תרבות המוסלמית בעימות מול התרבות המערבית, והוא משתדל לא להציג עמדה, אלא תמונת מצב דרך דימויים, איקונים, ועבודות אינסטליישן מורכבות כדי לומר ולהציג מאפיינים שונים של העימות ותוצרי.

דרך סיפור חייו וילדותו האישית בטנג'יר, המאופיינת בחברה ליברלית החשופה לתרבות האירופית, הוא מרגיש שמערכות הערכים המוסלמיות והקצנת עמדות של הממסד הדתי בחברה הערבית התעצמו בדור האחרון, ותוצאותיו משפיעות בין השאר על המתח המתחדד היום עם התרבות המערבית בכלל.

לאחר שהרגיש שהחיים במרוקו אינם מאפשרים לו חופש יצירתי די הצורך, עבר לפריז, ושם נחשף לתחומי יצירה נוספים והרחיב את תחומי המדיה של עבודתו. לאורך השנים מחה על הדיכו המחשבתי, על מיעוט דעות ועמדות בחברה הערבית מוסלמית ועל טרור הפחד של הממסד הדתי אשר הוציא פסקי הלכה נגד יוצרים כמו סלמן רושדי.

פטמי עוסק רבות במרכיבים הצורניים והאסתטיים של העימות והסכסוכים הדתיים-אתניים-לאומיים כפי שהם נצפים במדיה. דימויי אסון 11 בספטמבר בניו יורק, המלחמה באפגניסטן ועירק, העימות בין ישראל לשכנותיה ובינה לבין החברה הפלסטינית. הוא מתייחס לרשת אל ג'זירה כאחד האמצעים המשפיעים ביותר על דעת הקהל בעולם הערבי ועל גיבוש דימוי ויזואלי איקוני לתהליכי העימות השונים. המיצבים והאובייקטים עשויים בקפידה רבה, ובדרך כלל מלווים בתחושה של גודש וריבוי אלמנטים הקרוב למאפיינים של הדקורטיביות הערבית - השימוש במוטיב חוזר, הסלסול המתפתל וכדומה.

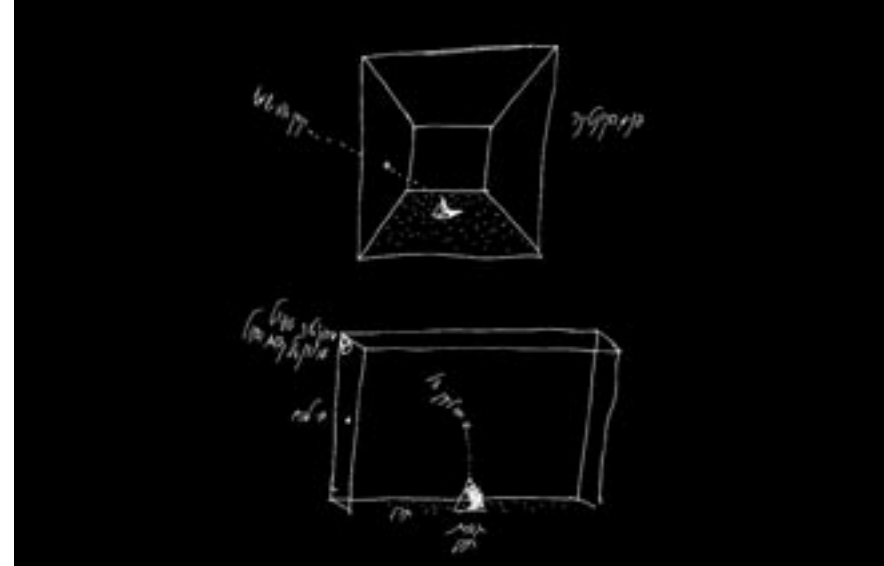

אנג'ליקה שר
Angelika Sher
انجليكا شر

נולדה ביולנה, ליטא 1969
חיה ועובדת בישראל

מתוך סידרה 13
From series 13
من السلسلة 13

אנג'ליקה שר בוחנת דרך המצלמה את מערכת היחסים בין הנוכחות האנושית לבין החלל שבו הוא נמצא. בסדרות הצילום המוקדמות יותר שלה נראו בביור מאפיינים של לטוויה, ארץ מוצאה, כמו אור קר, חדרים דחוסים, ומורכבות ספרותית של הפריטים הבונים את המציאות. מאפיינים אלו עדיין מלווים אותה, אם כי באופן פחות מובהק. שר מקפידה לשמור על מתח בין המבטים לאקראי, בין המחושב והמתוכנן לבין ההתגלות של הרגע והמיקוד המתרחש ברגע הצילום. שר מרבה לבחור בילדים כאובייקט וכוונת המחבר אותנו אל הזיכרון, ותפיסת הילדות כמראה לחברת המבוגרים. הילדים נראים במצבים ובמקומות שונים כמו חדרים, חממה או גן, המשמשים מנגנוני הגנה ושומרים מרחק מהחשיפה השלמה. המצלמה בדרכה משמרת ומבטלת את אותם מנגנונים. הקומפוזיציות של שר עמוסות בפרטים צבעים וצורות, כמו טבע דומם פלמי, אשר אינו מאפשר את הכללת במבט ראשון. הצילום של שר דורש את רגע ההתעכבות, את השהיית המבט החודר לפריטים ובוחן את יחסי הגומלין בין הדמויות, הצורות או החפצים שסביבן. הגודש של שר אינו שפע. זהו תיאור מצב של הצטברות פריטים כמעט אקראיים. דמויות הילדים מתמזגות בתוך הקומולציה הזו ויוצרות מרחב לא פתור, מרוחק וסתום. שר מציגה לנו דרמה מאופקת. הדימויים החזקים מנוטרלים בחוסר המיקוד והיעדר נושא נרטיבי שולט. הדרמה עולה מתוך המתח הדק שבין הדמויות לבין האובייקטים וביניהן לבין עצמן.

דני קרוון
Dani Karavan
داني كروان

נולד בתל אביב, ישראל 1930
חי ועובד בישראל, צרפת

ללא כותרת
Untitled
بدون عنوان

דני קרוון למד במכון אבני, באקדמיה לאמנות בפירנצה ובאקדמיה בפריז. קרוון, מהאמנים המובילים והנודעים של ישראל, עסק רבות באנדרטאות וביצירות ציבוריות כמו הקיר הדרומי של אולם מליאת הכנסת והכיכר הלבנה בפארק וולפסון בתל אביב.

משנות השבעים של המאה העשרים מרבה קרוון לעסוק בפרויקטים בנוף האורבני, ושילב בהם רעיונות עירוניים, אסתטיים ופילוסופיים כחלק מסביבת חיים. ללא ספק הוא ניצב בשורה אחת עם האמנים הבין-לאומיים העוסקים באמנות נוף ביצירות לסביבה ציבורית ואנדרטאות. אף על פי שיצר במקומות רבים בעולם וזכה לכבוד והערכה רבה, הקשר והעבודות שיצר בארץ (אנדרטה לשריון בנגב, העיר הלבנה בתל אביב, תבליט קיר בכנסת, וכרגע עבודה על כיכר היכל התרבות) הם המשמעותיות ביותר עבורו, ואליהן הוא חש קשר מיוחד.

בעבודתו בביאנלה הוא בחר לעצב סביבה בתוך המכולה הנחשפת באופן חלקי ומוגבל דרך חריר הצצה. אלמנט ההצצה עומד בבסיס מערכת היחסים של אמן, מציאות וצופה - מציאות המתורגמת דרך יצירת האמנות. רבות נכתב על הקשר בין האובייקט האנושי הנצפה לבין הסובייקט המציץ, השולט במנגנון ההצצה ומוגן על ידו. אמנים שונים, כמו דושאן, התייחסו למורכבות היחסים שבין הצופה לנצפה, והדגישו בפעולת ההצצה את הממד החברתי-פסיכולוגי המשפיע על משמעות האובייקט הנצפה ועלינו כצופים.

בעבודה זו יוצר קרוון בתוך המכולה נוף בעזרת חול. בנוף ניצב חרוט מחודד, שמאירה עליו קרן שמש החודרת מבעד חריר בתוך המכולה בשעה מסוימת ביום. לעיני הצופה נחשף דרך החריר עולם מופשט מינימליסטי, בעל אופי אוטופי-דתי או אפוקליפטי. האור המוגבל הממוקד בחרוט יוצר אשליה של מרחב אינסופי, המבטל למעשה את מגבלת המכולה. במידה רבה יוצר כאן קרוון יחידת נוף ניידת, עולם המאפשר לנייד אותו ולהתאים אותו למציאות של התרבות הגלובלית.

בوت'ינה אבו מלחם Bohtaina Abu Milhem بثينة ملحمة

נולדה בכפר ערערה, ישראל 1961
חיה ועובדת בישראל

המחט ניצחה את התופר
The needle vanquishes the sower
الإبرة انتصرت على الخياط

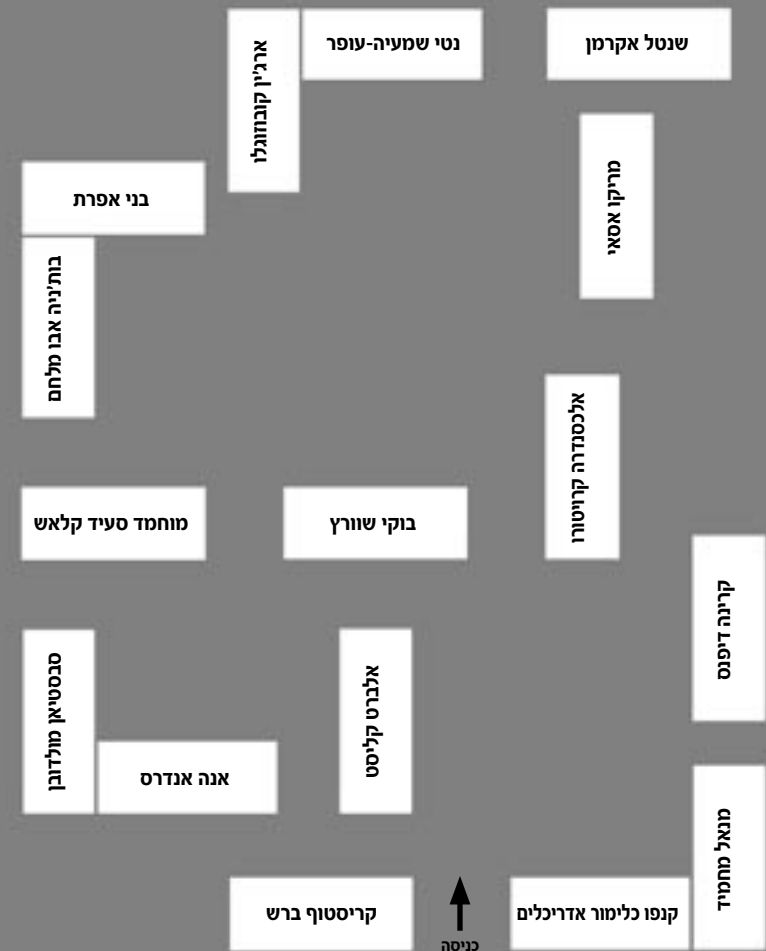
בوت'ינה אבו מלחם משלבת ביצירתה ניגודים עם מדיומים המזוהים בדרך כלל בתחומים נפרדים. היא יוצרת אמנות דרך אריגים ושמלות המזוהים עם אופנה ועיצוב בתרבות פופולרית ועממית. מלחם משלבת בשמלות שהיא יוצרת קטעי רקמה של אותיות ערביות, משפטים ואמרות עממיות הקשורים לעולם הספרות והערבית המדוברת. מקורותיה עממיים, פשוטים ויום-יומיים, אך שילובם ברקמה על גבי האריג מעצים את המסר שלהם ומרחיב את אפשרויות הפרשנות של הפתגמים והחיבורים שלהם לאקטואליה ולמציאות החברתית פוליטית בציבור הערבי החי בארץ. שאיפתה של מלחם היא ליצור דיאלוג בין המילה לאיכות הצורנית-אסתטית של השמלה, ולחבר בין המסרים הוויזואליים והטקסטואליים.

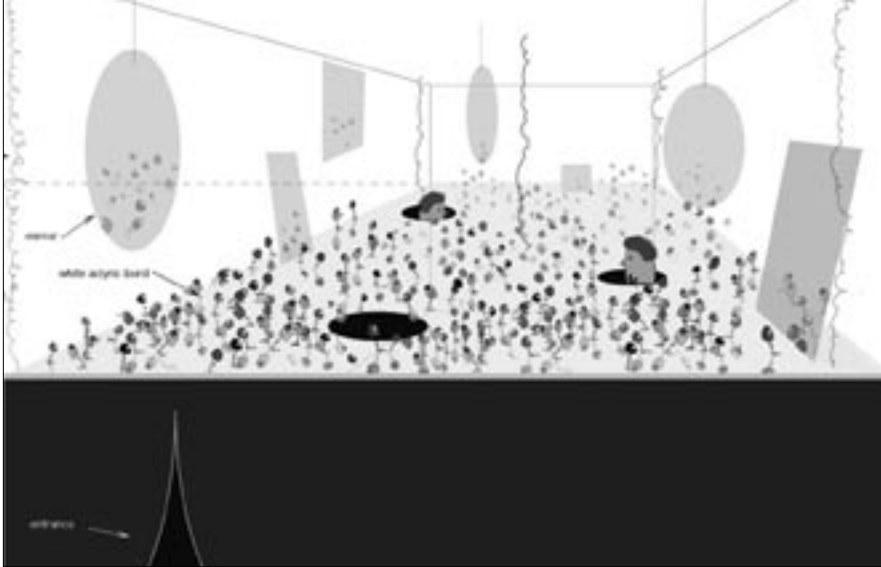
הרקמה בתרבות הפלסטינאית היא מלאכה נשית אופיינית, הזוכה להערכה ולעידוד. הצופים המתמצאים במאפייני הרקמה בארץ יודעים לזהות אלמנטים שונים הקושרים את אופי הרקמה לאזור גיאוגרפי מסוים, ויכולים לזהות במאפיינים הצורניים מרכיבים סימבולים השאולים מעולם החי והצומח ומסרים שונים של אחווה, שיתוף, פריון וכדומה.

מלחם משלבת ערכים אלו בטקסט שהיא בוחרת, ומשתמשת במערכת של מחטים, סיכות וחוטים המהבירים את המרכיבים בצורה אקספרסיבית דינמית, שמקצינה את המסר והצורה, אך מנטרלת את השימוש הפונקציונלי של הבגד ומגדירה אותו כחפץ אמנות בלבד.

בדרכה השקטה והסבלנית, בעזרת מדיום המזוהה עם נשיות שקטה, מצליחה מלחם לבטא קול נשי ברור, המציג עולם מורכב סוער ומלא רגש ותובנות, המתייחס מצד אחד אל חיי היום-יום בכפר, אל הפולקלור והתרבות המקומית, אך מנגד מציג רעיונות ואמירות המתריסות על הממסד השלטוני ועל המציאות הפוליטית חברתית של החברה הערבית בארץ.

מתחם שקמונה

מריקו אסאי
Mariko Asai
مريكو اساي

נולדה ביוקאיצ'י, יפן 1963
 חיה ועובדת ביפן

עיר יפה (מלא הריק)
Beautiful town (plenty of empty)
مدينة جميلة كل شيء من لا شيء

מריקו אסאי היא אמנית יפנית המתמודדת עם הסממנים השונים של החיים הפוסט-מודרניים וההשפעות הטכנולוגיות השונות על האופי והצורה של חיי האנשים. אחד התחומים שהשפיעו בצורה המשמעותית ביותר על האדם הוא מדע הרפואה. במאה האחרונה הצליחה הרפואה לשנות באופן דרסטי את איכות הבריאות שלנו ולהאריך את תקופת חיינו. היא פיתחה אלפי תרופות הבאות לפתור בעיות או לעזור בהתמודדות עם מחלות שונות. אחד המאפיינים של החברה הפוסט-מודרנית הוא הכמויות הגדולות של התרופות שאנשים נוטלים, הזמינות הרבה של התרופות, והקלות שבה הרופאים ממלאים את ארונות החולים בתרופות מסוגים ומצבעים שונים.

בעבודותיה משתמשת מריקו בתרופות ובאריזות של תרופות שנלקחו על ידי בני משפחתה. בכך היא משלבת את יחסה השלילי לתרופות יחד עם האנשים היקרים לה. מריקו בונה בעזרת קופסאות התרופות בתים ומבנים המוצבים על קפיץ שנותן להם תנועתיות ותזוזה מתמדת. התנועה מעניקה למבנים מאפיינים של חיים של פעולה והשתנות. בעזרת המבנים מעצבת מריקו מרחב אורבני מורכב. הצופה מביט אל עיר התרופות מתוך פתחים עגולים המותקנים על רצפת החלל. פתחים אלו מאפשרים מבט בגובה המבנים ושדה ראייה של 360 מעלות. בצורה זו מקיף המרחב העירוני את הצופה, והוא הופך לחלק ממנו.

על אף תועלתן סגולותיהן החיוביות של התרופות, פושה כיום אינפלציית תרופות בעולם המערבי ותחושה שלכל מחלה יש תרופה המרפאה אותה. תחום התרופות בעולם המערבי הוא עסק כלכלי המגלגל מיליונים, והאינטרס של החברות הוא למכור תרופות רבות ככל האפשר.

המיצב של מריקו מציב אותנו בליבה של עיר תרופות אשר השתלטו לחלוטין על העיר ומציע מבט ביקורתי.

Supported by:
 Yoshino Gypsum Art Foundation · Konishi Co., Ltd. · Chuo Hatsujo Seisakusho Co., Ltd. · Lec, Inc. · Sadako A · Kilala-factory.co.jp

אנה אנדרס
Anna Anders
انا اندرس

נולדה במינכן, גרמניה 1986
 חיה ועובדת בגרמניה

חפירות בחיפה 2005, 2010
Excavation in Haifa 2005, 2010
حفريات في حيفا 2005, 2010

אנדרס יוצרת מיצבי וידאו או צילום, שבהם היא משלבת את הקרנות הווידאו או הצילום על אובייקטים שונים כחלק ממיצב כולל של חלל. היא מתמקדת לרוב במצבים יום-יומיים ביתיים כמעט טריוויאליים כמו רחצה ושינה. לא פעם היא מחפשת רבדים עמוקים יותר בתוך המציאות הישירה והמיידית. עבודותיה ממוקדות במפגש הפשוט בין מציאות מוקרנת או מצולמת לבין זיהוי האובייקט שהוא מוקרן עליו, כמו אמבטיה, שולחן, שטיח, אסלה, מכונת כביסה וכדומה. מפגש זה מאפשר לגלות מחדש את הפעולות האוטומטיות הללו ולהגיע דרכן למשמעויות נסתרות.

המיצב בחיפה מבוסס על עבודה מוקדמת אשר הוצגה בגרסאות שונות משנת 2004.

העבודה חפירות בחיפה מתייחסת ישירות לייחוד של ישראל כמקום של חפירות ארכיאולוגיות והיסטוריה עשירה הקבורה מתחת לאדמה. בעבודה הופכים חפצים מההווה ומהעבר הלא רחוק לממצאים ארכיאולוגיים המקבלים התייחסות צורנית צבעונית ופונקציונלית.

אתר החפירות הוא חוף הים על כל מרכיביו, וחיבורו לתרבות הבילוי והנופש. רעש הרוחצים, משחקי הכדור ושאר צלילי סביבה מוכרים מתחברים עם תהליך מחקרי של חפירה וחיפוש שרידים מהעבר הרחוק או הקרוב. החפירה נתפסת כמו משחק בחול והממצאים שנחשפים קשורים לעבר הקרוב מאוד, כמו כפכף פלסטיק, דלי ואביזרים שונים וצבעוניים מאוד. אנדרס אומרת לנו משהו על החפצים הפשוטים והזולים אשר בדרך כלל איננו מייחסים להם כל חשיבות. גם הם חלק מהתרבות שלנו, גם הם מספרים בדרכם המיוחדת את סיפורנו כאן.

שנטל אקרמן
Chantal Akerman
شنطال اكرمان

נולדה בבריסל, בלגיה 1950
חיה ועובדת בצרפת

מהמרחק 1993
From the East 1993
من الشرق 1993

אקרמן היא אמנית צרפתייה יוצרת סרטים. הסבים שלה ואמה היו אסירים באושוויץ, ולעובדה זו נודעה השפעה מכרעת על חייה ועל יצירתה בקולנוע. יצירתה מאופיינת בסגנון היפר-ריאליסטי, בשבירת התבניות הנרטיביות, בפרגמנטליות, ביחסיות הדימוי והויזואלי ובדגש על נושאים פמיניסטים וביורפיים. סרטה הנודע ביותר הוא זאן דלימן 23, המדגים את הסגנון הלא נרטיבי שלה. הסרט לא זכה מיד להכרה, ורק בעקבות שינויים פוליטיים בתודעה הפמיניסטית ועניין בקבוצות שוליים או בתרבות מרג'נלית קיבלה הכרה כאחת היוצרות המרכזיות בתחום. בזמן שהותה בניו יורק בשנות השבעים נחשפה אקרמן לניסיונות חדשים בקולנוע, ויצרה חיבורים בין ערכים מופשטים לבין צורות קונקרטיות. בניו יורק המשיכה לפתח את השפה הקולנועית שלה ואת התפיסה הסטרוקטורלית הלא נרטיבית של סרטיה.

בסרט *Bordering on Fiction: Chantal Akerman's D'Est*, משנת 1993-1995, יוצרת אקרמן מערכת של מניפולציות על בסיס הדימוי המערבי של מזרח אירופה. הסרט הוצג כמיצב וידאו ומעביר לצופה חוויה ויזואלית חזקה. הוא מציג את הזוויות השונות של המציאות - את נקודות המבט של הבמאי, הצלם, הקהל באתר הצילום, המצלמים וכדומה. אקרמן מציגה ריבוי של מבטים פרגמנטיים וזוויות הנבנות בהדרגה ויוצרות קולאז' עשיר. הסרט עוסק למעשה בשפה הקולנועית עצמה. אקרמן משלבת מאפיינים קולנועיים סמי-דוקומנטריים אודות מעבר העונות מקיץ לחורף במזרח אירופה. הסרט הוא מעין קינה לנוף אורבני ולאנשים החיים בתוכו. במקור הציגה אקרמן את יצירתה הקולנועית בשני חדרים בעשרים מוניטורים, אשר יצרו את התחושה הפיזית של גודש הסביבה האורבנית, שבה יכלו אנשים לשוטט בין המראות ולהיות חלק מהמציאות בסרט. בתערוכה בחיפה מוצג קטע בודד המשנה את הקונטקסט של המכלול וממקד בו את המבט.

* Courtesy Marian Goodman Gallery, New York

בני אפרת
Benny Efrat
بيني افرات

נולד בבירות, לבנון 1936
חי ועובד בישראל

עד כלות הנשימה, חורף 2057
Till the last breath, winter 2057
حتى آخر نفس-شتاء 2057

בני אפרת נולד ב-1936 בבירות ועלה לארץ בשנת 1947. הוא גדל והתחנך בקיבוץ יגור. בשנת 1965, לאחר לימודים במכון אבני ותערוכות במוזיאון תל אביב ובמוזיאון ירושלים, נסע ללמוד בלונדון והחל תקופת נדודים ארוכה, הנמשכת במידה רבה עד היום. בשנת 1967 נחשף לרעיונות חיבור בין ציור לתיאור לשוני, ונחשף לראשונה לאפשרויות הקונספטואליות של השפה. מנקודה זו עוברת יצירתו מפנה, והיא מתחילה לעסוק במושגים, ערכים ותבניות רעיוניות, שטמונים בדימויים ויזואליים. בשנות השבעים ביסס אפרת את מעמדו כאמן מושגי והציג בגלריות ובמוזיאונים מרכזיים בעולם. עד שנת 1977 פעל באנגליה, אך הציג בקביעות בתערוכות המושגיות שהתקיימו בארץ. עבודותיו התאפיינו בעוצמה חומרית רבה ורקע תוכני-פילוסופי הדן בערכים של מקום הגדרה וכדומה. ברבות מעבודותיו נראה תהליך התפתחות, השתנות, בליה, מחיקה, בנייה או הוספה.

בשנות השמונים עבר לפריז, שם דחק הצידה את השאלות הכוללניות שעסק בהן - השאלות האוניברסליות הבסיסיות - לטובת נושאים הקשורים יותר בטבע, בנושאים אקולוגיים וביחסים בין אדם, קידמה וטבע. בשנת 1982 החליט באקט דרמטי להתנתק ממערכת הזמן הכללית וליצור מערכת זמן עצמאית, כאשר נקודת הזמן הראשונית היא 2030, על פי תאריך פטירתו העתידית בגיל 95. יצירתו חורף 2057 מייצגת שיטה זו. העבודה בתערוכה מורכבת מתהליך מעקב של מצלמת אבטחה בתוך המכולה. המצלמה מתעדת מנורת שמן בוערת המונחת על רצפת המכולה. תקופת הבעירה נמשכת עד כלות החמצן בתא הסגור. תהליך הבעירה והדעיכה של האש עד שהחמצן יאזל, יתועד בעזרת המצלמה ויוקרן על מוניטור החשוף לקהל. הצופה ייחשף רק לתיעוד המצלמה ולא יוכל לעמת את חומר התיעוד עם המקור הישיר שלו. אפרת מתייחס למעמד השברירי של הדימוי כמעביר אינפורמציה, ובמקביל מתייחס למוגבלות הפיזית של המכולה.

קרינה דיפנס
Carina Diepens
كارينا ديفنس

נולדה בלדרופ, הולנד 1958
 חיה ועובדת בהולנד

קצה פרום
Loose end
أطراف مفتوحة

יצירתה של קרינה דיפנס עוסקת במעמד ובמאפייניהם של הדמות והגוף האנושי. היא בוחנת את האכזריות השונות המבחינות בין דמות אחת לאחרת, ואת מערכת הקשרים של הגוף עם החלל. דיפנס מתמקדת במאפיינים התרבותיים השותפים לדימוי הדמות, כמו בגדים, מבניות וצבעוניות. עבודתה היא מלאכת אסמבלג' של מרכיבים ויצירת חלל טעון, שמתרחשת בו פעולה אנושית המעניקה ושואבת מהסביבה את המשמעות הסימבוליות השונות שלה. ברבות מיצירותיה מתרחשת פעולה מדיטיבית ותהליך מתמשך של בנייה, פירוק או הרס. הצופה נחשף למקטע מבודד של הפעולה שהוא מייחס לה שלמות רעיונית ומורכבות חווייתית צורנית. הצורך להצדיק את הפעולה או לבחון אותה מול התוצאה הסופית, "המטרה", אינו מחייב, והוא מאפשר ממד נוסף לפרשנות. השימוש באנשים חיים בעבודות בודק את המשמעות של אמצעי המדיה המסורתית של אמנות הציור והפיסול ואת מקורותיהם. הנוכחות האנושית הישירה בעבודות מעלה את שאלת ייצוג הדימוי, יצירת תהליך וסמל והקשר בין חיים לבין אמנות.

דיפנס חוזרת למסורת מהמאה ה-18 ליצור "ציור חי" 'tableaux vivants', שבו יצרו בעזרת שחקנים תלבושות ותפאורה, מראות וסצנות חיות. בעבודתה הדגש הוא על פעולה מבודדת היוצרת התנגדות לפתוס, גיחוך, חוסר רלוונטיות וריחוק. המפגש עם התהליך האיטי והסיזיפי מעורר את הצופה, מעמת אותו עם מושגי תכליתיות ואקטיביות פסיביות של האדם שאינו יכול להזדהות אתו.

קריסטוף ברש
Christoph Brech
كريستوف بارش

נולד בשוויינפרוט, גרמניה 1964
 חי ועובד בגרמניה

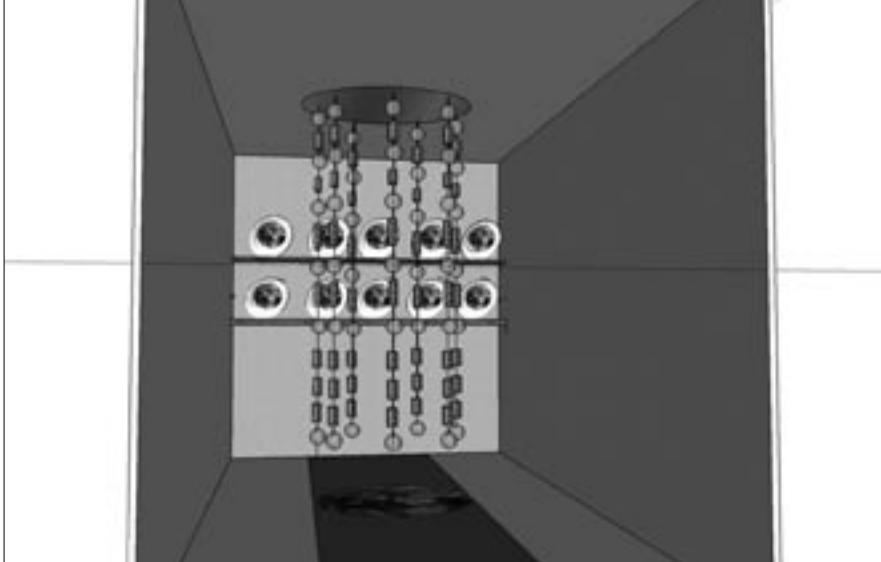
נסע 2003
Passage 2003
رحلة 2003

ברש הוא אמן המקפיד על כל פרט בעבודותיו. עבודות הצילום והווידאו שלו מבוססות על תשומת הלב להתרחשויות שליות לכאורה. עבודותיו של ברש מושכות אותנו בעוצמה הוויזואלית ובמטען הרגשי שהן נושאות איתן. בדרך כלל מבוססות עבודותיו על אירועים פשוטים ויום-יומיים שהאמן אינו יוזם או מתכנן, אלא מבחין בהם, מזהה את הערכים השונים המאפיינים אותם ומתכנן על פיהם תהליך של תיעוד והצגה.

הצגת פרטים שונים שאנו חולפים על פניהם בחיי היום-יום שלנו בלי משים, מעוררת בנו שאלות בדבר היחס שלנו לסביבת החיים שלנו, למידת ערנותנו, וליכולת לזהות איכויות אסתטיות ויופי נסתר. ההצגה הוויזואלית העוצמתית של ברש מחדדת את השיפוט שלנו על הערכים האסתטיים שיש לחפצים פשוטים וליכולת של חפצים פשוטים אלו לעורר בנו מחשבות שונות ורגשות עזים.

העבודה המוצגת בתערוכה - Passage - מתעדת כוס מים בזמן הפלגה באייה. הכוס רועדת מתנודות המנוע ותוזוזת המים יוצרת משחק של השתקפות אור. בעבודה מחבר ברש בין ניגודים: המראה הנקי והמבריק של הכוס משרה לכאורה נינוחות ושלווה, אך הרעד המתמיד יוצר תחושת איום וחרדה מהצפוי לבוא. אנו חשים כאילו כל רגע הכוס עומדת להתבקע והמים עומדים להישפך. האיום משולב במראה הוויזואלי המרשים ובמערכת העדינה של השתקפויות הנמצאות בשינוי מתמיד לפי התקדמות הנסיעה ולפי הזווית המשתנה של השמש החודרת מבעד לחלון אל הכוס.

בכל עבודותיו של ברש מודגש ממד הזמן המועצם בדרכים שונות. בסרט זה הזמן מייצג את משך ההפלגה ואת השינויים השונים בתאורה ובמיקום האינהיביטור לשמש. אנו נחשפים לממד הזמן באופן הפשוט והטבעי ביותר, דבר המעורר תהיות על היכולת שלנו להבחין בזמן החולף בחיינו ולחוש את איכויותיו המשתנות.

מנאל מחמיד
Mannal Mahamid
منال محاميد

נולדה באום אל פאחם, ישראל 1976
 חיה ועובדת בישראל

ברוכים הבאים
Welcome Home

מנאל מחמיד מרבה לעסוק בפערים שבין תפיסות רעיוניות מציאות יום-יומית וערכים תרבותיים. בעבודותיה היא מדגישה ניגודים תרבותיים, כמו המתח בין חיי העיר לחיי הכפר, ומציאות הסביבה העירונית מול הטבע הפראי. היא בוחנת תהליכי בנייה, גדילה, פירוק, הרס ושיקום. מנאל משלבת בין ראייה רחבה, אוניברסלית-פילוסופית של המציאות והתהליכים המתרחשים בה, לבין מבט אישי-רגשי, הקשור בתהליכי הרס ואובדן בחברה שלנו. עבור מנאל מייצג הבית חיים, עולם שלם שנבנה בהדרגה ולאורך שנים, נדבר על גבי נדבך, אבן על אבן, ומשלב בתוכו את חוויות המשפחה והתהליכים של הסביבה שהשפיעו עליו ועל הגרים בו בדרכים שונות. תהליך זה של הרס משול לפיצוץ רב עוצמה המפזר את רסיסי הזיכרון, את היופי ואת המציאות שנתגבשה זמן כה רב, והופך אותם ליחידות תלושות חסרות מובן והקשר.

תהליך השיקום, הצלת הרסיסים וחיבור הפרגמנטים המבודדים לכדי תמונה המייצגת רגע או נותנת מידע, מצילה חלק קטן המעיד על עולם ומלואו המחבר אותנו אל האנושי שמאחורי ההרס, ועל חשיבות השיקום והזיכרון שבאים אחריו.

בפרויקט בחיפה יוצרת מנאל חדר בתוך המכולה. החדר מכיל חפצים המייצגים עושר ויזואלי עם תשומת לב לערכים אסתטיים כמו הנברשת, השטיח והמדפים עם אוסף צלחות פורצלן המוצבות כקישוט. אל בין החפצים הללו מכניסה מנאל את עדויות ההרס בצורה של שרידים פיזיים המשולבים בנברשת, בצילומי הריסות בצלחות, ווידאו על השטיח.

המיצב עשיר בניגודים וברבדים שונים של שיח שפה וסימבוליות, המייצגים את המורכבות הרבה והטעונה שחשה מנאל ביחס לנושא ולמציאות כפי שהיא מתבטאת בארץ.

סבסטיאן מולדובאן
Sebastian Moldovan
مولودفان سيبيستيان

נולד בבאיה מארה, רומניה 1982
 חי ועובד ברומניה

נבטים של סרסן
Cancer Sprouts
شتائل من السرطان

מולדובן יוצר בחיפה עבודה אישית מיוחדת במינה, החושפת מערכת יחסים מורכבת עם אביו והחיבור המיוחד ביניהם דרך המכולה שבישראל.

מולדובן עוסק בדרך כלל בערכים תרבותיים הקשורים בטקסט ודימוי ויזואלי, וכן מתנצח עם תיאוריות פוסט-מודרניות על יחסיות האמת, מניפולציות המציאות, ובנייה של זיכרון לאומי ומיתוסים חדשים. הוא מוכר כאמן חוצה גבולות אשר אינו מקבל את התבניות המוכרות כמוכנות מאלוהן, ובוחר לבדוק ולבחון אותן מחדש לאור השינויים התרבותיים והחברתיים באירופה ובעולם כולו. בעבודותיו הוא נוהג לשלב סממנים ביוגרפיים כמו צילומים, מסמכים ואובייקטים שונים - אותנטיים, משוחררים או מעובדים מחדש. העבודות משלבות רעיונות אינטלקטואליים ותיאוריות פילוסופיות יחד עם חוויה אישית ואינטימית של האמן.

הפרויקט שציג במכולה בחיפה קשור לזיכרונות הילדות שלו מאביו בתקופה עבודתו בארץ. בשנות התשעים עבד האב בישראל ושלה לרומניה מכתבים וצילומים שתיאר בהם את חוויותיו מהארץ ומחיי כאן. החיבור בין מולדובן לאביו התחבר לחיבור לארץ, לתיאורי נופיה ומאפייניה התרבותיים, שקרא עליהם במכתבים וראה אותם בצילומים השונים ששלח האב. אף על פי שתנאי חייו של האב בארץ לא היו משופרים במיוחד (הוא חי בקרוון) הוא מתאר את התקופה הזו באור חיובי, ומציג את ישראל כמקום יפה וקסום. מולדובן הבן גדל על התיאורים הללו ואסף בשקדנות את פיסות המידע והפריטים שהגיעו לרומניה מהארץ. בתערוכה משחזר מולדובן את חדרו של האב בעזרת חומרים שונים וזמניים שמצא, כמו קרטונים ולוחות שונים שסידר אותם בקפדנות ושילב בהם חפצים מקוריים, מכתבים ומסמכים אותנטיים של אביו מהארץ. בעבודת עיצוב החדר ניסה מולדובן לשחזר את חוויות אביו בארץ, ודרכה האפשרות לחוות בעצמו את החוויה, להתחבר אל אביו ולחבר את תחושותיו וזיכרונות הילדות שלו מתקופה זו.

* מוקדש לאבי ולדודי Dedicated to my father and my uncle

מוחמד סעיד קלאש
Muhammad Said Kallash
محمد سعيد كلش

נולד בכפר קרע, ישראל 1951
 חי ועובד בישראל

ארביסקה
Arabesque
عربيسك

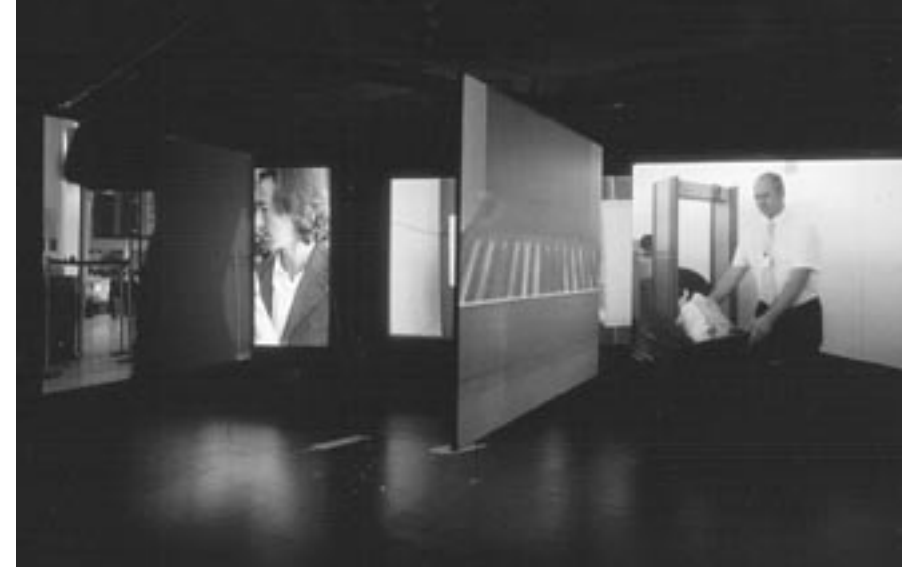
קלאש הוא אמן וחוקר קליגרפיה ערבי, הפועל שנים רבות בתחום זה מתוך תפיסה שפעולת האמנות מאפשרת תקשורת ומפגש בין אנשים. את עבודת הקליגרפיה ותצוגת העבודות הוא משלב בדיוואן ערבי מסורתי, שהוא מארח בו את המפגש האינטימי אתו ועם עבודותיו ומאפשר את הדיאלוג בין התרבויות ואת העברת המסרים והרעיונות הצפונים בעבודותיו.

קלאש בוחר את המקורות לעבודת הקליגרפיה שלו בעיקר מהקוראן כמקור עשיר בחוכמה ובתובנות לחיים נכונים וטובים יותר. דרך פעולת העיצוב הוא מעניק למשמעות הטקסטואלית ערכים אסתטיים חדשים, המדגישים את האיזון, השלמות והיופי שבתוך הטקסט וברעיון שהוא מייצג.

למסורת הקליגרפיה הערבית היסטוריה ארוכה, והיא מבטאת ערכים שונים של התרבות הערבית והדת המוסלמית. דחיית הצלם והמשיכה למוטיבים דקורטיביים צמחיים חוזרים על עצמם במקצב מחזורי ושזורים זה בזה במורכבות גדולה. עבור המוסלמים הקליגרפיה נחשבת לביטוי האמנות הגבוה ביותר, המחברת בין שפה, דת, סמלים וערכים צורניים, ודרכם מבטאת רוחניות וחוויה אסתטית.

קלאש מרבה לחבר את העיסוק הקליגרפי שלו לרעיונות גיאומטריים ערביים מימי הביניים, אשר העניקו לצורות וליחסים המיוחדים של הצורות ערכים של טוב, יופי ורוחניות. בעזרת ערכים אלו הוא מנסה להדגיש את המסרים הרעיוניים המורליים של הפסוקים והטקסטים שהוא עובד איתם.

במכולה בחיפה הוא מקים דיוואן מסורתי, מארח בו את המבקרים ומאפשר להם חשיפה לתרבות הקליגרפיה הערבית ולחוויה המיוחדת של דיאלוג ושיחה סביב ערכים אסתטיים ורעיוניים המרכיבים אמנות ותרבות זו. במכולה ישמיעו מוזיקה המשלימה את התפיסה המאחדת את האמנויות סביב רעיון משותף ויצירת שלמות אחת.

ארג'ין קובוזוגלו
Ergin Cavusoglu
أرجين كوبوزوغلو

נולד בטרגוביסטה, בולגריה 1968
 חי ועובד באנגליה

טחטקלה, 2004
Tahtakale, 2004
طحتكاله, 2004

למד באוניברסיטת Marmara באיסטנבול, וב-Goldsmiths College בלונדון, שם הוא מתגורר משנת 1995. קובוזוגלו מציג את המציאות המורכבת של השוק השחור ושל חלפני הכספים של איסטנבול. הוא מפגיש בין מדיום עכשווי לבין המרקם הססגוני והתוסס של השוק אשר אינו נח לרגע. בעזרת הווידאו עוקב קובוזוגלו אחר מבניות המקום, המרקם האנושי המורכב ממאפייני התרבות ודרכי התקשורת והמגע בין כל המשתתפים בפסיפס הזה. בתוך הסרט מתערבבים קולות ומראות החודרים אליו מהתרחשויות מקבילות כמו מאכלים, מסעדות, מנוחה, וקריאות לתפילה. השוק מלא בסתירות וניואנסים המתבטאים בתנועות, בג'סטות ובאמירות - לכאורה משא ומתן, מקח וממכר והכרזות שונות, אשר עין ואוזן לא מקומיות מתקשות להבין. ברקע נשמע ניגון כנסייתי ביזנטי המרחיב עוד את העושר והמורכבות התרבותית של המקום.

כדי להעביר לצופה מורכבות זו, קובוזוגלו אינו מסתפק בהקרנה פשוטה של התיעוד שיצר על מסך או מוניטור; דרך צורת ההצבה של הווידאו הוא מחפש את האופן שבו הצופה נחשף אליו ומחדד את החוויה. קובוזוגלו יוצר מערכת של הקרנות המובילה את הצופה לשוטט במרחב (להיות חלק מהשוק), לראות כל פעם חלק אחר מהמציאות שאינה מובנת כיחידה אחת ומחייבת התייחסות לפרגמנטים, לחלקים, לאמירות ולמראות בודדים, אשר בונים יחד את התמונה השלמה. במידה מסוימת יצר קובוזוגלו את שוק החלפנים בתוך המכולה; פיסה של איסטנבול המורכבת מאלפי שבבים, חלקים, השפעות, אינטרסים, ומקורות תרבותיים, בתוך מכולה ניטרלית חסרת זהות ומאפיינים של זמן ומקום.

קנפו כלימור אדריכלים

Knafo Klimor Architects

كنافو كليمور لهندسين المعماريين

ארכ' תגית כלימור נולדה בחיפה, ישראל 1956. חיה ועובדת בישראל
ארכ' דוד קנפו נולד בסאפי, מרוקו 1953. חי ועובד בישראל

אגרו-האוזינג
Agro-Housing
بيت الزراعة

הפרויקט "Agro-Housing" של משרד קנפו כלימור אדריכלים, זכה בתחרות בין-לאומית בנושא מגורים בני-קיימא, ונבחר לביצוע בסין. העבודה מציעה בניין חדשני המורכב מחממה רב-קומתית ומשולבת עם מגורים. פרויקט ה-"Agro-Housing" מאפשר לדיירי הבניין לגדל את כל תצורות הירקות שלהם בסמוך לדירת המגורים. זוהי תפיסה מהפכנית אשר מעבירה את האחריות על גידול הירקות ומוצרי מזון אחרים לידי המשפחה והקהילה. בבניין משולבת מערכת חימום וקירור המופעלת על ידי מערכת סולרית ומערכת גיאותרמית העושה שימוש במי תהום זמינים. מערכת ההשקיה של החממה מבוססת על קיטור "מים אפורים" הנאספים מדירות המגורים, וכן מאגירת מי הגשם מהגגות. שטח החממה, בהיקף של כ-10 מטר מרובע לכל דירה, אמור לספק את תצורות הירקות לסוגיהם לכל משפחה. הגידול בחממה אינו מצריך ידע קודם, ובהכשרה קצרה יכול כל אדם לנהל את מערכת הגידולים באופן עצמאי.

אחד המאפיינים של משרד האדריכלים קנפו כלימור הוא ההתייחסות למערכות אורבניות מורכבות, ניתוח ערכים תרבותיים, ורצון לבדוק את הקשרים בין מבנים ותכנון אורבני לבין השפעתם על חיי התושבים ודפוסי החיים המקומיים. האדריכלים קנפו וכלימור מאמצים ערכים של קיטור, בנייה ירוקה, חיפוש משאבים בני-קיימא ואנרגיות מתחדשות. שילוב משרד אדריכלים בביאנלה לאמנות מדגיש את חשיבות המפגש בין יוצרים ומתכננים מתחומים שונים הפועלים באותו מרחב ומתמודדים עם מציאות פיזית ותרבותית אחת. הביאנלה יכולה ליצור פלטפורמה לדו-שיח רב-תחומי, המאפשר נקודות מבט שונות ומשלב דיסציפלינות יצירה ועבודה בתוך המרחב האורבני. הביאנלה יכולה להוות התחלה של דיון משותף, שבו ייבחנו ערכים תרבותיים ומאפיינים אורבניים של העיר הדורשים התייחסות ונמצאים בתהליך של עיצוב ושינוי.

וידאו: אדר' אורי הלל Video: Architect Uri Hallel

אלברט קליסט

Albert Kliest

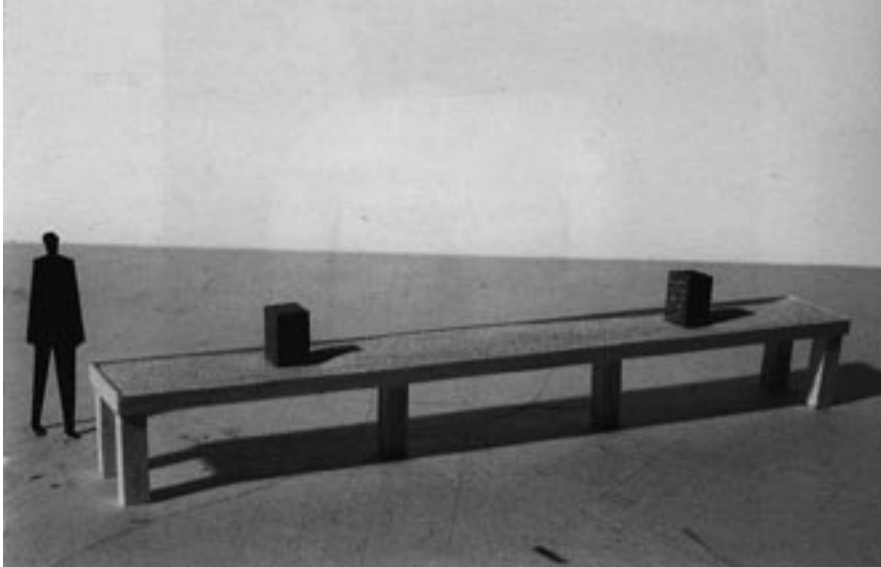
البرت كليست

נולד באפלדורן, הולנד 1954
חי ועובד בהולנד

Bring on the lucie

ביצירתו עוסק קליסט רבות ברעיון המודל המדמה מציאות, או מודל אשר הופך ומחליף את המציאות עצמה. רוב עבודותיו מתייחסות לקשרים וליחסים השונים שבין טבע לבין אדם, ובין תבניות אורגניות לבין סביבה אנושית מתועשת. המודל נתפס כדוגמה וכמודל לעיצוב המציאות על פי עקרונות צורניים ותוכניים שהוא מנחה. קליסט יוצר פסלים, מתקנים מרחביים, וידיאו, ציורים וצילומים, ובהם הוא בוחן את מידת ההתאמה בין חפצים לתפקודם, בין מקורות האובייקט לבין מעמדו ותפקודו בתוך התרבות שלנו.

בפרויקט בחיפה מציב קליסט מערכת של אובייקטים, מבני חממה קטנים העשויים מעץ זכוכית ואור. החממה היא מודל רעיוני טכנולוגי, היוצר סביבה אופטימלית לגידול אורגני. הולנד הייתה מחלוצות בניית החממות ושילוב טכנולוגיה בחקלאות. החממה היא מודל פונקציונלי, המבטא שאיפה ומצב אנושי ביחס לטבע. המודל מנסה לתמרן את הטבע, לבצע בו מניפולציות מקומיות ולמשטר אותו לצרכיו. קליסט מציב את החממות הקטנות הללו בתוך המכולה המתועשת והאפלה. יחידות החממה המקרינות אור מסמנות נקודות חיים בתוך המכולה המנוכרת, וצורות פיסוליות פשוטות אלו מקבלות משמעות סימבולית. הן יוצרות בתוך המרחב הקר והמנוכר איים של חיים כחלק או כדוגמה של טבע ממושט. המכולה נתפסת כיחידת קיום הרמטית כמו חללית המשייטת ביקום ריק, וכל קיומה תלוי ביחידות החיים הללו שהיא נושאת בקרבה.

בוקי שוורץ
Buky Schwartz
بوكي شيفارتس

נולד בירושלים, ישראל 1932
 נפטר 2009

מסקות דור שני
Beachball- Second Generation
مضارب الجيل الثاني

בשנות החמישים של המאה העשרים נסע בוקי שוורץ, כאמנים, ובעיקר פסלים, ישראלים צעירים ללמוד בבית הספר לאמנות סנט מרטין (St Martin's School of Art) בלונדון, אצל אנטוני קארו. בשנות השבעים היה שוורץ מחלוצי האמנות המושגית בארץ, והרבה לעסוק בתכנים של שפה צורנית במרחב ובמוגבלות של הראייה האנושית את תפיסת המרחב ואת הצורות בה. שוורץ מזוהה עם עבודות הבוחנות את יחסיות נקודת המבט כנתון המשפיע על ההבנה והתפיסה של הצורה במרחב, ועל שאלת המציאות והאשליה. רבות מיצירותיו עוסקות במאפיינים אופטיים ובעקרונות הפרספקטיבה של הראייה ככלים לבחינת המציאות, או כדי להראות עד כמה הידיעות שלנו יחסיות ושכורות. שוורץ היה גם מחלוצי אמני הווידאו בארץ, וחלק מעבודות הווידאו שיצר השתלבו במיצבי פיסול שבנה.

העבודה המוצגת בתערוכה - מסקות דור שני - הוא פיתוח שיצר שוורץ בשנת 1996 בתערוכה ממד הקול (אוצרת מרי שק) בבית האמנים בירושלים לעבודה מוקדמת על פי עיקרון דומה, המשלב ערכים קונספטואליים של סאונד ומרחב המתמזגים עם חוויות נוסטלגיות של משחק בחוף ימה של תל אביב. האמן בודק דרך העבודה את נקודות החיבור בין הביוגרפיה הפרטית לבין הערכים האוניברסליים והכוחות הפיזיקליים של המרחב שבו פועל הזיכרון שלו. שוורץ מחבר בין אלמנט פיזי, אובייקט קונקרטי, לבין אלמנט מופשט של צליל הגורם למערכת של פרשנות זיהוי סימבולית רגשית. בפער שבין המבנה הפיזי לבין החיבור לערכים הרגשיים של הסאונד טמון כוחה של העבודה, אשר מתמודדת עם האתגר של המודרנה לשלב בשפה מצומצמת מסר אישי ורגשי.

* המיצב הוא מחווה לאמן בוקי שוורץ ויצירתו, אמן שנפטר במהלך הכנת התערוכה

אלכסנדרה קרויטורו
Alexandra Croitoru
الكسندره كريتورو

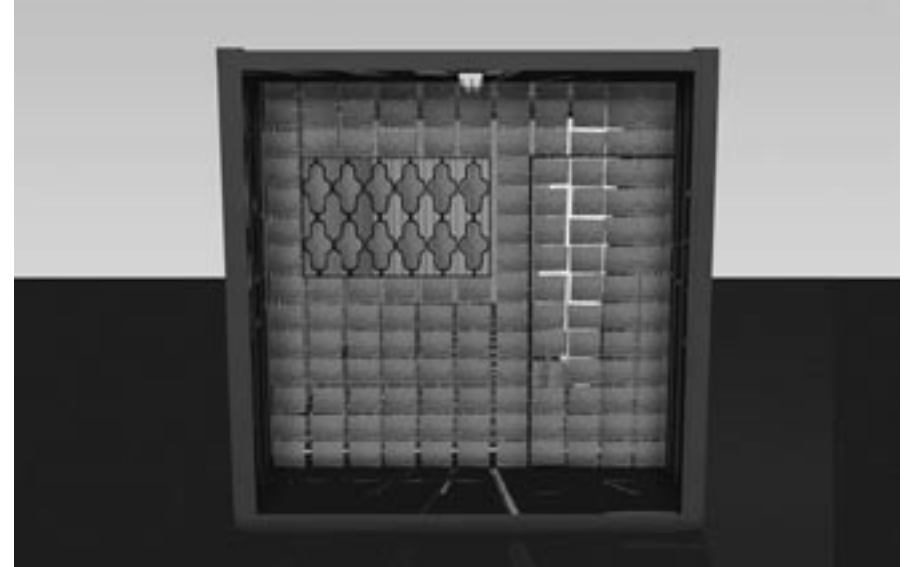
נולדה בבוקרשט, רומניה 1975
 חיה ועובדת ברומניה

מהגרים
Immigrant
مهاجرين

בוגרת המחלקה לאמנות באקדמיה בבוקרשט בשנת 1998. בעבר עסקה קרויטורו בהקשרים השונים שבין דימוי נשי לבין מניפולציות תרבותיות, והשפעות המדיה והאופנה עליו. בפרויקט מהגרים היא בודקת את תפקיד הסימן והתווית על גוף או על הבגד כאמצעי לסמן ולבדל את הזר או האחר בחברה. קרויטורו רואה במנגנון זה תבנית קבועה בתהליך גיבוש הזהות של החברה, כפעולת היבדלות מהאחר ועיצוב מודל של שונות, שהחברה מנסה להתגבש מולו. לטענתה, היחס השלילי לזר ודחיית האחר, או רגשות שנאת הזר, קיימות בכל קהילה, והם חלק מגיבוש הזהות הקולקטיבית וההתנגדות למודלים משיקים. מימי הביניים ועד עידן הנאורות, חויבו היהודים וקבוצות אחרות לשאת סימן על הבגד או להתלבש בדרך שתזהה אותם כשונים.

בזמן מלחמת העולם השנייה חזר לשימוש בצורה מזעזעת הטלאי הצהוב בסימן מגן דוד, אשר סימן וסימל את הוצאת היהודים מכלל החברה ואת מעמדם כלא אנושיים (אנו יודעים היום שבתקופת השואה התחבטו קהילות יהודיות שונות בשאלה מה צריך להיות היחס לטלאי, ובמקרים רבים התקבל המסר של יחס של כבוד וגאווה בתשובה לכוונת ההשפלה של הנאצים).

היום אנו רואים ששנאת הזרים ודחיית המהגרים היא אחת הסוגיות הקשות והמורכבות בעולם הגלובלי. אירופה מתמודדת עם גלים של מהגרים ופליטים המערערים את זהותה ההומוגנית ומאיימים על מקורות הפרנסה של אזרחיה. לאחר הפיגוע ב-11 בספטמבר יצר גל של שנאת אסלם מתחים ועימותים במקומות שונים בעולם, ושאלת הזרות והעוינות של אזרחים מוסלמים עלתה במלוא עוצמתה, אפילו בקרב בני דור שני ושלישי החיים במקומות אלו. קרויטורו שואלת האם מנגנון קיצוני זה של סימון הזר והמהגר בחברה שלנו אפשרי היום.

נטי שמעיה-עופר
Nati Shamia - Opher
نيتي شميعة – عوفر

נולדה בתל אביב, ישראל 1965
חיה ועובדת בישראל

ללא כותרת
Untitled
بدون عنوان

נטי יוצרת בתוך המכולה מיצב המתייחס לפוטנציאל המגורים המוגבל של המכולה. המכולה אשר נוצרה ומשמשת תבנית לסחר עולמי גלובלי ובעלת מאפיינים חומריים וצורניים פרקטיים המתאימים אותה בצורה אופטימלית לפונקציית השינוע, מועתקת ונבחנת דרך שימושי הלוואי שלה ונוכחותה בתחומי פעילות אחרים. נטי שמעיה מחברת את המכולה אל מציאות הגירה העבודה ותופעת גִבְת הגבול של אנשי העולם השלישי, המנסים לחדור לארצות רווחה ולמצוא שם את לחמם. המכולה משמשת לעתים מגורים מאולתרים ומחסה לרגע, במקרים אחרים משמשת המכולה אמצעי לחצות את הגבול ולעבור את המחסומים והבדיקות, ניסיונות שלא פעם נגמרו באסון של חנק ומוות.

באמצעות המחיצות, הקירות העשויים מרשת וסבכת הברזל, יוצרת נטי מראה ביתי בעל מאפיינים אנושיים. שילוב עלי הצבר בצורת הדגם החוזר של סבכת הברזל מעורר שאלות ומושך את עיקר תשומת הלב. אנו שואלים את עצמנו מדוע שילבה היוצרת את עלי הצבר במשטחי הקיר וכיצד הצליחה להתאים את הצורה האורגנית החופשית בתבנית מכנית קבועה. המחיצות האורגניות מעניקות לחלל המכולה מאפיינים אורגניים חיים, המסמלים את רצונו של האדם למשטר את הטבע ולהתאימו לצרכיו ולתבניותיו. הצבר בארץ הוא בעל ערכים סימבולים טעונים, והוא נוכח בעיקר בכפרים הערבים, אך הציונות אימצה אותו כסמל לישראליות השורשית וליהודי החדש הניתק מגלותו. מבעד למחיצה-שער נגלה חלל מגורים, ספק הרוס ספק בתהליך בנייה. השילוב של רשת הברזל לבנייה ושלולית המים על רצפת המכולה מעידים על עזובה ועל עבודות שטרם הושלמו. המבט החלקי מבעד לחרירי הסבכה ועלי הצבר מונע תפיסה שלמה של החלל הפנימי של המכולה ומאפשר לחבר פרגמנטים ומקטעים לכדי תמונה חלקית ומקוטעת בלבד.

* בחסות מסגריית ניר אליהו
* בחסות נטי שמעיה-עופר וגלריה נגא

מיכה אולמן
Micha Ullman
ميخا اولمان

נולד בתל אביב, ישראל 1939
חי ועובד בישראל

מדרון
Slope
منحدر

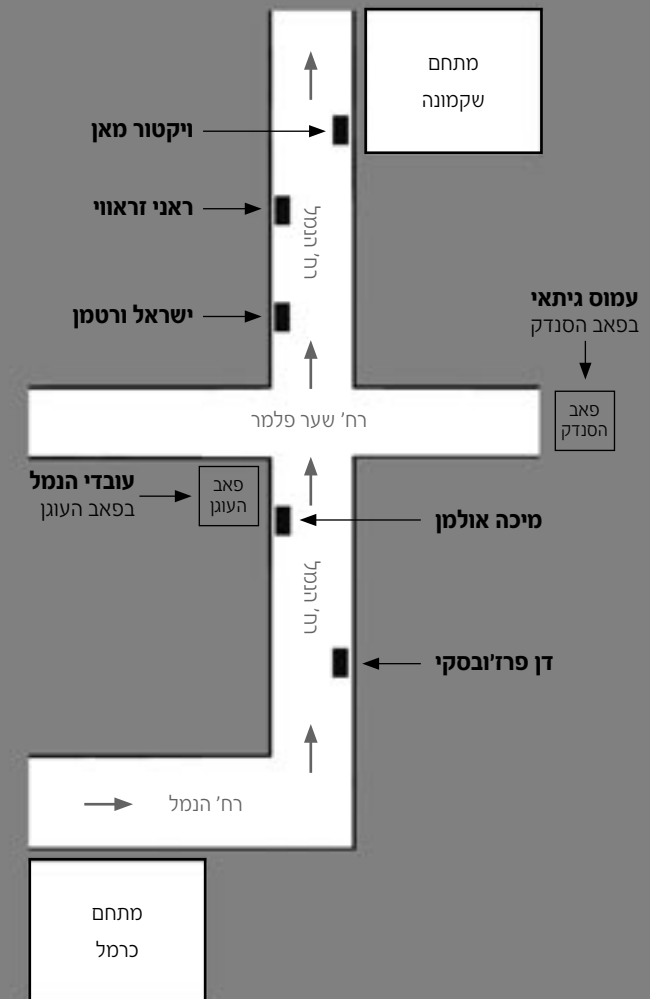
אולמן הוא אמן ישראלי נודע, שהתפרסם בעיקר בנושאי פעולות סביבתיות ועבודות הקשורות בנוף ובאדמה. משנות השבעים של המאה העשרים החל אולמן בסדרת פעולות בנוף, הבאות לידי ביטוי בחפירות בורות, ביצירת חללים בתוך האדמה, ביציקות שונות ובשילוב בטון ופלדה. עבודותיו חיברו בין העיסוק ברעיוני-אסתטי יחד עם חברתי והפוליטי. בעבודותיו נודעת לאדמה משמעות סימבולית חזקה, הקשורה למשמעות האדמה במפעל הציוני וגאולת הקרקע ולמשמעות הטריטוריה בעימות הפוליטי-לאומי הקיים בארץ.

אולמן נמנה עם קבוצת אמנים צעירים, אשר זנחו את העשייה האמנותית המסורתית (ציור ופיסול), וניסו לחבר את פעולת האמנות לתכנים חברתיים ולערב את הקהל מחוץ לגלריות ולמוזיאונים.

בשנות השמונים החל לעסוק באדמה במנותק מהנוף, ויצר ארגזי חול, פסלים ומבנים המשלבים אדמה וחול כחלק מהמבנה. בחלק מהעבודות שילב מבנים מפלדת קורטן יחד עם אדמת חמרה אדומה. שילוב זה הדגיש את הקרבה והדמיון הצבעוני מול השוני הרב בתכונות החומרים.

העבודה בביאנלה בחיפה מייצגת מגמה זו ומדגימה את מאפייני הפיסול של אולמן ואת דרך השילוב של האדמה בעבודותיו. מכולת הברזל מוטה על צידה ומנותקת מתפקודה הפונקציונלי השגרתי. אולמן ממלא באדמה את המכולה עד לקו הדלת התחתונה ובעזרת האדמה/חול יוצר מישור חדש בתוך התיבה של המכולה. המישור והחלל שיוצר אולמן מציגים מציאות חדשה, חלל נוסף בתוך התבנית הקבועה והפונקציונלית של המכולה. בעבודה זו מצליח לשלב אולמן את תהליך יצירת החלל ועיצוב הצורה בתוך מבנה קיים המשמש בשגרה להכלת סחורה ומטען, ומשנעים אותו ממקום למקום.

מפת הרצף

ישראל ורטמן
Israel Wertman
يسرائيل فارطمان

נולד בלשצ'וב, פולין 1939
 חי ועובד בישראל

ללא כותרת
Untitled
بدون عنوان

עבודותיו של ישראל ורטמן מאופיינות באקספרסיביות רבה הנוצרת משימוש בצבעים עזים, בניגודיות רבה ובשילוב אלמנטים רישומיים בעלי סגנון פרימיטיבי נאיבי, המעניקים לציוריו תחושה של חלום נרטיבי ופנטזיה חלומית. הוא מרבה לצייר בפורמטים גדולים היוצרים סביבה פנטסטית המזמינה את הצופה להיכנס לתוכה.

ציוריו שואבים ממעמקי הנפש ומבטאים עולם רגשות עשיר הבאים לידי ביטוי בקומפוזיציות דרמטיות ומורכבות, ברישומים חדים הנוצרים באינטנסיביות פורצת ללא מעצורים וגבולות. לא פעם מאיימות הסצנות לפרוץ את הפורמט ולהתרחב מעבר לו.

בפרויקט הביאנלה של חיפה מחליף ורטמן את בדי הקנבס הגדולים או את לוחות העץ במתכת החשופה של המכולה - מצע מנוכר ותעשייתי המעצים את עוצמת הדימויים ואת ישירות המסר. הציורים אינם תחומים, והפורמט חסר הגבולות מאפשר לישראל ורטמן לפרוץ עם יצירתו ללא עכבות ומעצורים.

הצופה הנכנס לתוך המכולה מתנסה בחוויה עוצמתית כאשר קירות המכולה המצויירים יוצרים חיזיון אקספרסיבי המורכב מחוויות אישיות ועולם פנימי עמוק.

המעבר מהסטודיו האינטימי המוכר והמגן אל המכולה המנוכרת המוצבת במרחב ציבורי הפתוח לציבור, מחייב את ורטמן לבשלות רבה וליכולת פתיחות בתהליך העבודה האישי, החושף את שלביה ולבטיה השונים של היצירה עד לצורתה המוגמרת.

עמוס גיתאי
Amos Gitai
عاموس غيتاي

נולד בחיפה, ישראל 1950
 חי ועובד בישראל וצרפת

בית בירושלים, 1998
A House in Jerusalem, 1998
بيت في القدس, 1998

עמוס גיתאי נולד בחיפה לאב אדריכל ואם פעילה ציונית, אשר השפיעו רבות על מהלכיו ובחירותיו בהמשך חייו. בתחילה פנה ללימודי אדריכלות שנקטעו בשל מלחמת יום כיפור, אשר הפכה לחוויה מכוננת בחייו. בזמן המלחמה תיעד במסרטה את חוויותיו ובעקבות זאת שינה כיוון בהמשך דרכו ועבר לעסוק בקולנוע. בתחילה יצר סרטים דוקומנטריים שונים, שניכרות בהם עמדותיו השמאלניות שחרגו מהקונצנזוס של אותן שנים, וגרמו לדחיקתו ממרכז העשייה. בשנת 1979 ביים לטלוויזיה הישראלית סרט באורך מלא העוסק במשמעות של "בית" בקונטקסט של הסכסוך הישראלי-פלסטיני והמטען הציוני של בית. הסרט נדחה על ידי הטלוויזיה ועקב כך עזב גיתאי את הארץ ועבר לצרפת, שם פעל זכה להכרה והצלחה רבה.

סגנון סרטיו מושפע מאוד מהקולנוע האירופי, ומדגיש את התהליכים הנפשיים של הגיבורים בדיאלוגים ארוכים ובדגש מיוחד לסביבה האורבנית ולאלמנטים ארכיטקטוניים המשולבים ומשתתפים בסרטים.

גיתאי חזר אל נושא הבית בשלושה פרויקטים שונים, ביניהם אחד בוואדי רושמייה בחיפה.

נקודת המוצא של גיתאי היא המקום הגיאוגרפי, ובהדרגה נחשפים הרבדים ההיסטוריים שלו והמשמעות הפוליטית והחברתית שכל רובד נושא בתוכו. גיתאי חוזר אל האתרים השונים שתיעד בפרקי זמן שונים, ובדוק את השפעת הזמן החולף והשינויים הפוליטיים על הערכים של המקום. האירועים הפוליטיים הם למעשה שחקן נוסף הפועל בסצנות שגורם להם לפעול ולהגיב.

ויקטור מאן Victor Man فيكتور مان

נולד בקלוד', רומניה 1974
חי ועובד ברומניה

ללא כותרת
Untitled (From, If Mind Were All There Was)
بدون عنوان

ויקטור מאן הוא אמן המציג במוזיאונים חשובים ותערוכות מרכזיות בעולם. בהכשרתו הראשונית הוא צייר אשר עמל רבות על סגנון ריאליסטי מוקפד, וגם השתלם כמה שנים בסטודיו של הצייר ישראל הירשברג בירושלים. היום משלב מאן עבודות באמצעי מדיה שונים כצילום, מיצב, פיסול ווידאו. עבודותיו מאופיינות במורכבות אנליטית גבוהה ומערכת פרשנות וסימבוליות סבוכה. הוא מרבה להתייחס לתבניות נרטיביות, למבניות אסתטית צפוי, ולתפיסת ההיסטוריה כתהליך מעוצב מניפולטיבי. לא פעם מעלות עבודותיו תחושה סתומה, חסרת פשר ואפופת אבסורד, ומאן דואג לטפח ולשמר אותה. לדעתו, האמנות אינה חייבת להיות מובנת; עליה להיות חווייתית ומעוררת את הצופה להזדהות או להתנגדות. ברבות מעבודותיו משלב מאן אלמנטים ביוגרפיים וחומרים מהמציאות התרבותית המשתנה של רומניה בשנים האחרונות. הוא מתייחס בעיקר למחוז ילדותו, טרנסילבניה - מקום עשיר בהיסטוריה ובשינויים פוליטיים בהשפעתם של ההונגרים והטורקים ששלטו בעבר במחוז. אחד מהנושאים המרכזיים בעבודותיו הוא האדם. מאן מצייר אותם באיכות צילומית, המנציחה את הרגע השברירי וחושפת את פגיעותו, את חולשותיו ואת בדידותו במציאות של העידן הפוסט-מודרני.

בתערוכה בחיפה מציב מאן מיצב פיסולי המורכב מלוח בטון בעל חורים המלאים בלשלת ציפורים המאקלת בהדרגה את הבטון ומבקעת אותו. המיצב קשור למסורות עתיקות ולטכניקות שונות של שילוב תהליכים אורגניים לצורכי האדם, וכן לתחום המחקר של מאן בטכניקות עתיקות ומסורות עבודה שונות שאבדו במהלך ההיסטוריה. המיצב מחבר בין הבטון, מעשה ידי האדם, חומר הגלם של האורבניזם המודרני, לבין תהליכי השחיקה והחלחול האיטיים של המסה המאפיינים את השינויים בטבע, ואשר באמצעותם עוצבו הרים וגאיות ופוסלו במשך אלפי שנים תבניות נוף מגוונות.

ראני זראווי Runi Zarawi راني زراوي

נולד במג'דל כרם, ישראל 1982
חי ועובד בישראל

פנים: מעבר לחלון. חוץ: מכאן
Through the window. From here
من النافذه. من هنا

סגנונו ציוריו של ראני זראווי הוא ריאליסטי ומתאפיין בטכניקת העבודה בעזרת התזת צבע (אייר ברש). השימוש בהתזת צבע בלחץ אוויר אופייני לתעשייה ולתחומי העיצוב, ומוכר לנו בעיקר מציורי הגרפיטי על קירות הערים בארץ ובעולם. התחום התפתח והחל לפרוח משנות השישים של המאה שעברה כחלק מאמנות הפופ ואמנות הרחוב.

הדימויים שזראווי מתמקד בהם קשורים לסביבתו הקרובה, לכפר מג'דל כרם. הוא מרבה לצייר את בתי הכפר, את רחובותיו וסמטאותיו. הוא בוחר את הרגעים שבהם הרחובות ריקים, רגעים שבהם השקט מדגיש את מבנה הכפר והבתים ללא הפרעות והסחות דעת. בחלק מהעבודות הוא מתייחס למבנים הרוסים ופגועים כעדות לקונפליקטים השונים שפקדו את הכפר ואת העקבות שהם משאירים פיזית בשטח.

במסגרת הביאנלה בחיפה הוא בחר להתמקד במבנים ובבתים שונים שבעיר חיפה, שלדבריו קרובים במידה מסוימת לבתי הכפר שלו ולזהות שלו.

בפרויקט זה החליף זראווי את משטח העבודה הרגיל שלו כמו בדים, לוחות עץ, וקירות בתים, בלוחות הברזל של המכולה. המאפיינים הצורניים המיוחדים של קיר הברזל במכולה וההקשר הטריטוריאלי שלה מעניקים ליצירתו מאפיינים חדשים ומשנים את משמעות הדימויים.

צילום: שחף טובול

עובדי הנמל Port workers عمال الميناء

הביאנלה רואה חשיבות בשילוב קהלים חדשים ובקירוב האמנות לאוכלוסיות שונות. מתחם הביאנלה הים תיכונית הראשונה של חיפה נושק לנמל חיפה. הנמל כמקום מזוהה יותר מכול עם העיר חיפה, והוא אחד המנועים הכלכליים החשובים בה. במקור עלתה אפשרות לשלב את התצוגה בתוך הנמל עצמו, אך תכנית זו נמנעה מטעמי ביטחון ומגבלות טכניות. עם זאת, השאיפה לשיתוף פעולה ושילוב עובדי הנמל בפעילות התערוכה לא נגזזה. במהלך הדיאלוג שנוצר עם עובדי הנמל עלתה האפשרות שתינתן להם במה להציג צילומים המתעדים את עבודת הנמל. מתוך עובדי הנמל נבחרו מספר צלמים חובבים אשר החלו לתעד את מציאות העבודה שלהם בנמל. תיעוד עבודות של הפריקה, השינוע התיקונים וכו', יחד עם המנוחה המשותפת של העובדים ושאר הרגעים המרכיבים את יום העבודה.

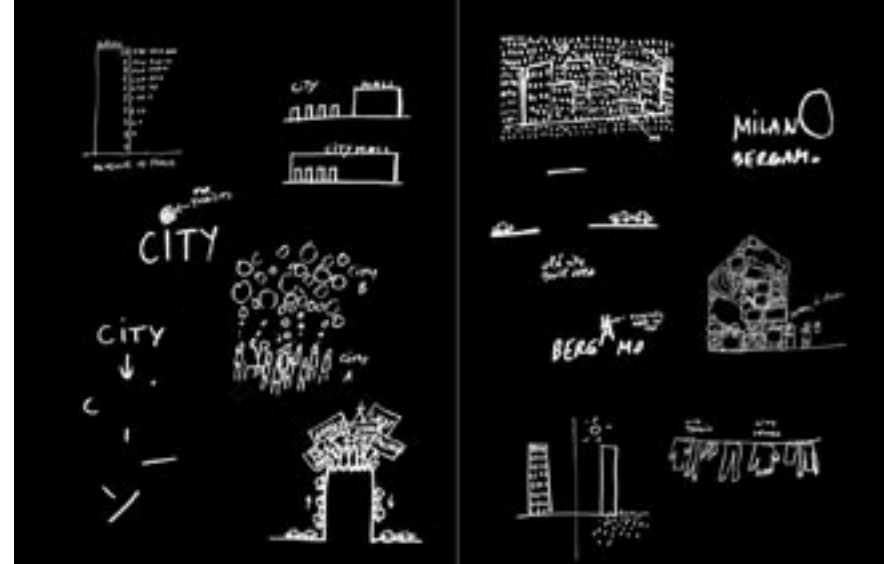
פעולת הצילום של העובדים מתמודדת עם איסורים ביטחוניים שאינם מאפשרים לחשוף חלקים מסוימים בנמל ומגבילים את התיעוד לסוגיו השונים.

פרויקט התיעוד יוצר שותפות פעילה בין הנמל לבין התערוכה, ומאפשר לעובדי להיות חלק מהתצוגה ולחשוף לקהל הרחב את עולמם. ההתייחסות של אנשי האמנות והקהל הרחב לנושא ולאיות של הצילומים מאפשר לעובדי הנמל להתמודד עם סוגיות מעולם האמנות ולעמוד מהצד השני של הבמה.

תהליך התיעוד הצילומי חושף בפני הציבור את חיי הנמל ועובדיו, אך בנוסף הוא מאפשר לעובדי הנמל להביט באופן מחודש על מקום העבודה שלהם. דרך הצילומים שנבחרו והרגעים שקפאו מתגלה עולם מורכב אשר נעלם מעיני העובדים בחי היום-יום. הצילום מצליח לעורר רגישות אסתטית ולבחון מחדש את סביבת העבודה ואת מערכות היחסים המיוחדות בין העובדים.

אחד מעקרונות הביאנלה של חיפה מדבר על שילוב קהלים חדשים ועל קירוב האמנות לאוכלוסיות שונות. התערוכה עוררה את רוח היצירה בקרב תושבים ועובדים הנמצאים בשכנות לה, והציעה להם במה לתצוגת הפעילות החדשה.

* תודה למאיר תורג'מן יושב ראש ועד עובדי הנמל
ולשחף טובול עובד הנמל וצלם

דן פרז'ובסקי Dan Perjovschi دان فرجوبسكي

נולד בסיבאו, רומניה 1961
חי ועובד ברומניה

תכולה
Contain
محتويات

יצירתו של האמן דן פרז'ובסקי מאופיינת בקוויות פשוטה, בחסכנות רבה וברצון לצמצם ולרכז את המידע הרעיוני בקווים מעטים בלבד. הרישומים שהוא יוצר מבטאים פרשנות פוליטית בראייה אישית, ומתייחסים לאירועים אקטואליים ופוליטיים. מקור חשוב לעבודתו קשור לתהליכים שהתרחשו ברומניה ובמזרח אירופה לאחר נפילת הקומוניזם, מול האיחוד האירופי, המציאות הגלובלית והשינויים הכלכליים והדתיים.

משנות התשעים יוצר פרז'ובסקי מיצבים בגלריות ומוזיאונים מרכזיים בעולם. עבודותיו מורכבות מרישומים על קירות, רצפות או חוברות, ומבטאות את מבטו על המצב החברתי-פוליטי בראייה ביקורתית, הומוריסטית-סטירית. פרז'ובסקי מאמץ את תבנית הסטריפ ההומוריסטי והקריקטורה היומית. הוא ובת זוגו ליהא נמנו עם התנועה המהפכנית ברומניה ב-1986, בתקופה ההפיכה וההתנערות מהשלטון הקומוניסטי שהסתיים ב-1989. צורת העבודה של פרז'ובסקי היא לבחון את המציאות המקומית דרך העיתונים היומיים, השבועונים והמגזינים המפרסמים כתבות וביקורות על הנעשה במקום שהוא פועל בו. הוא בוחר את הנושאים שיעסוק בהם ועל מה להגיב. בחלק מהתצוגות הוא מפרסם, במקביל ליצירתו על הקירות, עיתון מאויר כחלק מאותה יצירה.

Israel's socio-political reality causes her to be detached from neighboring countries, while linking her to distant centers in Europe and the US. Partly because of different historical processes, Israel has always considered herself closer in a cultural sense to the West, and to leading cultural centers, such as Paris, London and New York. Throughout the 20th century, those cultural centers expanded and created a system of control that perpetuated their status, and represented their concept of cultural hegemony. Israel tried for many years to become a part of this system and enhance its place within its hierarchical structure. Adoption of the concepts of the powerful Western art centers prevented the possibility of noticing any art work in our area in neighboring countries with a similar climate and comparable cultural characteristics.

In this respect, The Haifa Mediterranean Biennale now opening in Haifa, has an important role in creating a new contact network of artists from countries in the area – the Mediterranean states. These contacts are based upon new cultural systems, that are contrary to the existing hierarchical system – a system that differentiates between center and periphery and considers local work based only on the extent of its association with imported trends from strong Western centers. The purpose of the Haifa biennale is to create a new contact system, through which artists from the nearby areas can cooperate, initiate activities and exchange views, unencumbered by the fixed patterns of the established systems.

The Haifa Mediterranean Biennale is a sort of laboratory where the various ideas and suggestions expressed, can be examined and put into practice in different regional locations. Nowadays, global art has become fettered and dependent on the economic system that is based on capitalistic principles. The biennale offers an alternative platform emphasizing local processes formed by encounter and cultural exchange, not by importing already-completed creations. The biennale provides opportunities for meeting and exchanging opinions, and forming bonds leading to future activities. It offers a platform for artists from the periphery to present their work without having to adjust themselves to established modes set by the major centers. These centers tend to create sub-genres, succumbing to a constant need to discover novel activities and introduce artists from new and "exotic" sources.

The Haifa Mediterranean Biennale places the issue of education as one of its central aims. It tries to encourage and involve the local population in promoting it, making them active partners. The aim of the biennale is to allow the population at large to be exposed to the different areas used by art nowadays, and the various methods used by artists. In the course of the work at the exhibition, and during the exhibition, artists will offer discussions and lectures to children, students and the general public. The exhibition will be complemented by this booklet to enable the viewer to receive as much information as possible about the artists, the works on display and the ideas upon which the general project is based. Nowadays, it is very important to try and close the gap between the general public and contemporary art, and this can be done by mediating between the two and providing accurate information on the subject.

Belu-Simion Fainaru

The Artistic Director and Biennale Curator

Household Goods

The subject of "Household Goods" has long been a part of Israeli culture. This expression opens up discussion relating to questions of identity, location, time and individuality in an era of global culture and society based on fluctuations on the stock exchange, consumerism and profit. At the same time, issues still remain regarding location, personal identity, originality and local culture. The expression "Household Goods" relates to the wish to build a home with a sense of belonging. It expresses the heart, the emotion; a home containing love, memories, spirituality, mutuality, receptive to the "other", in contrast to feelings of pain, breakdown and alienation.

This exhibition offers us an opportunity to form a bond between what we are and what is happening around us, to look deep down into our situation in the present, the future and the past. Art, and in this case "The Haifa Mediterranean Biennale", offers a platform relating to this topic by means of creations by artists, who will consider and probe these questions while expressing themselves by means of all the different media, such as sculpture installations, painting, photography, video, architecture, and others.

The dictionary defines the word "biennale" as "a biennial event, usually dedicated to contemporary art". The Venice biennale began in 1895, and the Haifa Mediterranean Biennale is starting here and now, at the beginning of 2010. It will be a unique exhibition of plastic art, displayed from within containers that will be placed in two locations on the "Port Campus" during a two-month period.

The "Port Campus" area lies between the port wall and Ha'atzmaut Street. This formerly delapidated urban area, was renovated by transforming its infrastructure and design. The purpose of the renovated area was modified and it is now populated by university faculties, student dormitories, coffee shops, pubs, galleries and restaurants. We chose the "Port Campus" as the perfect location to hold the Haifa biennale.

The biennale will be a festive event of an urban-artistic nature, with the participation of 40 international artists. The installations on the subject of "Household Goods" will be placed inside containers that are used to transport merchandise by sea, and we made them into spaces for installations that will be placed in specific areas on the "Port Campus".

"The Haifa Mediterranean Biennale" is a place where artists from all over the world, of every religion and community, can meet for a creative encounter, just like the city of Haifa that has long become a symbol of coexistence between different communities and religions, and a multicultural encounter as a basis for tolerance between the inhabitants. But it seemed natural that this would also find expression in the cultural events taking place in the city, such as the Haifa International Film Festival and the "Festival of the Festival" that has become the festival of Haifa and its citizens, who believe that Haifa's reality reflects the dream of peace between the State of Israel and her neighbors.

As with all new beginnings, there is some uncertainty prior to the event. However, we in Haifa have had a great deal of experience in organizing artistic and cultural events, our infrastructures are wonderful and we have professionals who have been working around the clock to make the idea of "The Haifa Mediterranean Biennale" into a unique occasion and an unforgettable cultural experience.

Come to Haifa and you too can join in a cultural encounter that cannot be found anywhere else in Israel!

Yona Yahav
Yona Yahav
Mayor of Haifa

The Haifa Mediterranean Biennale

Biennale Guide 2010

